

UNIVERZITA KARLOVA

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra speciální pedagogiky

Postavení sociálního pracovníka v České republice

Social worker and his position in the Czech Republic

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

Autor:

doc. PaedDr. Eva Šotolová, Ph.D.

Bc. Karolina Šafaříková, DiS.

Praha 2019

Prohlášení:

Odevzdáním této bakalářské práce na téma „Postavení sociálního pracovníka v České republice“ potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 12. 7. 2019

Karolína Šafaříková

Poděkování:

Chtěla bych poděkovat doc. PaedDr. Evě Šotolové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, cenné rady, podnětné nápady, ochotu a velmi laskavý přístup. Dále bych chtěla poděkovat své trpělivé rodině za podporu a motivaci po celou dobu mého studia a také svým přátelům, kteří mi byli nápomocni radou i úsměvem.

V Praze dne 12. 7. 2019

Karolína Šafaříková

Abstrakt:

Bakalářská práce se zabývá prestiží profese sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Ústředními tématy první části práce jsou etický kodex, dilemata sociálního pracovníka, metody sociální práce, nároky na odbornost, role, cílové skupiny sociální práce a sociální služby. Práce samostatně vymezuje sociálního pracovníka jako kurátora pro dospělé osoby, kurátora pro nezletilé děti, popisuje rodinné a případové konference, poukazuje na možnost syndromu vyhoření a význam supervize. Pozornost je věnována překážkám, které sociální pracovník identifikuje při výkonu své profese na oddělení sociálně-právní ochrany dětí. V druhé části práce byla zvolena metoda dotazníkového šetření, která sleduje a porovnává postavení a názory těchto sociálních pracovníků na svou vlastní profesi. Cílem bakalářské práce je přiblížit a představit postavení a prestiž sociálního pracovníka na oddělení sociálně-právní ochrany dětí.

Klíčová slova:

cílová skupina

mlčenlivost

nezletilé dítě

orgán sociálně-právní ochrany dětí

sociální pracovník

sociální práce

Abstract:

The bachelor thesis is devoted to the profession of social worker of the Department of Social and Legal Protection of Children. The main topics of the thesis are the ethical codex, dilemmas of a social worker, methods of social work, requirements on expert knowledge, roles, target groups of social work and social services. The thesis independently defines a social worker as a social curator for adults, a social curator for minors, describes family and case conferences, points out the possibility of burnout syndrome and the importance of supervision. The attention is devoted to obstacles identified by the social worker in the exercise of his profession at the Department of Social and Legal Protection of Children. The second part of the thesis contains a questionnaire survey that observes and compares the positions and opinions of these social workers on their profession. The aim of this bachelor thesis is to introduce the position and prestige of a social worker at the Department of Social and Legal Protection of Children.

Keywords:

target group

confidentiality

a minor child

the Department of Social and Legal Protection of Children

social worker

social work

Obsah

ÚVOD.....	8
1 SOCIÁLNÍ PRÁCE	9
1.1 Pojem sociální práce	9
1.2 Prestiž sociální práce	9
1.3 Cílové skupiny sociální práce	10
1.4 Sociální služby	12
1.4.1 Sociální poradenství.....	12
1.4.2 Zařízení a služby sociální péče	12
1.4.3 Služby sociální prevence	13
2 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK	14
2.1 Charakteristika sociálního pracovníka a vzdělání	14
2.2 Role sociálního pracovníka.....	15
2.3 Působnost sociálního pracovníka	16
2.4 Etický kodex sociálního pracovníka.....	18
2.5 Supervize	21
2.6 Syndrom vyhoření	22
3 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK NA ÚROVNI OBECNÍCH ÚŘADŮ	25
3.1 Metody sociální práce využívané na obecních úřadech	25
3.2 Sociální práce poskytovaná dospělým osobám	27
3.2.1 Kurátor pro dospělé osoby	29
3.2.2 Komunitní plánování.....	29
3.3 Sociální práce týkající se nezletilých dětí	30
3.3.1 Orgán sociálně-právní ochrany dětí.....	31
3.3.2 Kurátor pro děti a mládež.....	33
3.3.3 Kolizní opatrovník	33
3.3.4 Rodinná konference.....	34
3.3.5 Případová konference.....	34
3.3.6 Individuální plán ochrany dítěte	35
3.3.7 Mlčenlivost – povinnost zaměstnanců OSPOD.....	35
4 VLASTNÍ PRŮZKUM.....	37

4.1	Cíl průzkumu	37
4.2	Metoda průzkumu.....	38
4.3	Interpretace vlastního průzkumu	38
4.4	Vyhodnocení vlastního průzkumu	51
5	SHRNUTÍ PRŮZKUMU	56
	ZÁVĚR.....	57
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ	59
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	63
	SEZNAM GRAFŮ	64
	PŘÍLOHY	65

ÚVOD

V průběhu studia jsem absolvovala několik odborných praxí v prostředí seniorů, osob v produktivním věku, ale i dětí v dětských domovech, na dětských táborech nebo mezi zdravotně postiženými dospělými v denních stacionářích. Zaujal mě především přístup lidí, kteří se těmto vymezeným skupinám osob věnují s vědomím, že pracovní doba zde není pouze 8 hodin denně, že většinou nikdy domů neodchází s čistou hlavou, že jejich ohodnocení nepatří k těm nejocetovanějším a pracovní postavení se neřadí mezi prestižní pozice. Jsou vděční za sponzorské dary, aby mohli realizovat rozmanité aktivity pro své klienty, se kterými pracují především srdcem.

Sociální pracovník obecního úřadu by měl zvládnout poskytnout odbornou sociální pomoc osobě z každé cílové skupiny, která o pomoc požádá, nebo kterou v rámci depistáže sám vyhledá. Jeho pracovní pozice vyžaduje velmi rozsáhlé odborné a legislativní znalosti. Mimo jiné se musí dobře orientovat i v dávkovém systému hmotné nouze, státní sociální podpory, v oboru nezaměstnanosti, sociálním a zdravotním pojištění, důchodovém pojištění, exekucích apod. V rámci odborného sociálního poradenství je nedílnou součástí znalost sociálních a doprovodných služeb včetně rozsahu jimi nabízených aktivit. Všeobecné znalosti v sociální oblasti musí prokázat složením náročné zkoušky zvláštní odborné způsobilosti, která je podmínkou působení na této pracovní pozici.

Teoretická část bakalářské práce je zaměřena na popis sociální práce, její metody, cílové skupiny klientů, poskytované služby a v neposlední řadě se dotkne i etiky a dilemat, se kterými se sociální pracovník v rámci své práce potýká. Pozornost je věnována postavení sociálního pracovníka ve veřejné správě, především pak na pozici orgánu sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD), který je z mého pohledu nejvíce atakován vnějšími vlivy, jako jsou rodiče, členové širší rodiny, advokáti, ale dokonce i média. Výkon pracovníka OSPOD je náročnou pozicí nejen z hlediska požadovaných znalostí, ale i pracovního a psychického nasazení.

Dotazníkovou formou jsem mapovala názory sociálních pracovníků OSPOD v souvislosti s vlivy, které na ně při jejich pracovním nasazení působí. Cílem bylo zjistit, jak vnímají své náročné postavení sociálního pracovníka orgánu sociálně-právní ochrany dětí.

1 SOCIÁLNÍ PRÁCE

1.1 Pojem sociální práce

Latinské slovo „*socialis*“ lze přeložit jako „*společenský, družný*“. (Latinsky-slovník.latinsky.cz, [2009]) Lze určit, že se týká lidské společnosti. „*Pojem sociální označuje v užším slova smyslu určitou stránku společenských vztahů, tj. takové pro společnost nežádoucí jevy, procesy, problémy a situace, jejichž řešení přesahuje síly jedince, popř. rodiny, a nelze je zajistit běžnými ekonomickými nástroji.*“ (Arnoldová, 2015, s. 10)

Sociální práce je pojem, který je spojován s každodenní realitou. Její význam je založen na hodnotách sociální změny, rovnosti, důstojnosti i vztazích. Jedná se o profesi pomáhající, pečující i vychovávající, vedoucí ke zlepšení životních podmínek u osob ohrožených zejména ekonomicky, sociálním vyloučením, vedoucím rizikový způsob života, závislým na péči jiné osoby i u osob se sociálními problémy spojenými s péčí o děti a jejich výchovou apod. Je to neustále se vyvíjející proces ovlivňovaný jak praxí, výzkumy, studiemi, tak i politickými vlivy, které však nejsou vždy přínosem z důvodu neodborných zásahů do sociální problematiky. „*Sociální práce je odborná činnost, která vyžaduje odbornou přípravu, dosažení určitého věku, osobní zralosti, zkušeností a etických postojů. Proto vyžaduje vyšší odborné nebo vysokoškolské vzdělání.*“ (Tomeš, 1997, s. 334)

1.2 Prestiž sociální práce

Sociální práce je poměrně náročnou pracovní pozicí. Jedním z důležitých faktorů je splnění požadavku odborné způsobilosti podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, kdy musí pracovník splňovat vyšší odborné vzdělání nebo vysokoškolské vzdělání v oboru též stanoveným zákonem. Pokud pracovník vykonává sociální práci na obecním nebo krajském úřadě, musí navíc splnit zvláštní odbornou způsobilost zaměřenou dle pracovní smlouvy na výkon sociální práce či sociálně-právní ochrany dětí.

Obecně prestiž sociálního pracovníka v naší společnosti není příliš vysoká. V naprosté většině tuto pozici vykonávají ženy. Společnost nedoceňuje význam, náročnost

a důležitost sociální práce, která pomáhá těm nejpotřebnějším občanům v celé věkové škále.

O prestiž postavení sociálního pracovníka usiluje Profesní komora sociálních pracovníků, Společnost sociálních pracovníků ČR a Profesní svaz sociálních pracovníků v sociálních službách Asociace poskytovatelů sociálních služeb ČR. Tyto tři organizace sdružují sociální pracovníky a usilují prosadit vznik zákona o sociálních pracovnících, který by tak byl významným garantem v ochraně lidské důstojnosti a zárukou, že se klienti díky poskytnuté sociální práci na nejvyšší odborné úrovni mohou znovu zapojit do společnosti.

1.3 Cílové skupiny sociální práce

Cílové skupiny jsou rozlišovány podle Ministerstva práce a sociálních věcí (2012) dle konkrétních sociálních problémů klientů:

- Osoby se zdravotním postižením a duševním onemocněním
- Osoby pečující o osoby závislé na péči jiné osoby
- Osoby s různým stupněm omezení způsobilosti k právním úkonům
- Osoby ohrožené sociálním vyloučením
- Osoby ohrožené rizikovým způsobem života
- Oběti agrese, trestné činnosti a domácího násilí
- Osoby bez přístřeší nebo nacházející se v neadekvátním bydlení
- Nezaměstnaní a osoby s materiálními problémy
- Imigranti
- Rodiny s dětmi

Cílové skupiny v sociální práci jsou tedy skupiny osob nacházející se v nepříznivé sociální situaci, kteří vyžadují podporu ve formě rady, péče, nebo pomoci kompenzační, materiální, případně finanční. Odborné sociální poradenství poskytují sociální pracovníci na obcích a v registrovaných sociálních poradnách. Finanční podporu poskytují úřady práce v rámci dávek hmotné nouze, státní sociální podpory nebo podpory v nezaměstnanosti. Česká správa sociálního zabezpečení poskytuje invalidní, starobní, sirotčí, vdovské a vdovecké důchody, posuzuje zdravotní stav žadatele pro stanovení invalidity, přiznání kompenzačních pomůcek, průkazy osob se zdravotním postižením

a příspěvků na mobilitu a péči. Materiální podporu zprostředkovávají neziskové organizace v rámci potravinové pomoci, charitativních sbírek použitého ošacení a vybavení domácností (nábytek, spotřebiče). Péči poskytují registrované sociální služby ve formě terénní nebo pobytové, služby jsou navíc poskytovány i formou ambulantní. Kompenzační pomůcky zajišťují lékaři, ale i úřad práce v rámci poskytování příspěvků na kompenzační pomůcky, které nejsou hrazeny ani přispívány zdravotními pojišťovnami. Významné jsou půjčovny kompenzačních pomůcek, které provozují sociální služby a klienti si před zajištěním vlastní pomůcky mohou vyzkoušet, který typ je pro ně nejvhodnější, nebo si pomůcku mohou zapůjčit jen na potřebnou dobu např. při poúrazových stavech.

Mezi nejrozšířenější registrované sociální služby patří pečovatelské služby, odborné sociální poradenství, sociálně aktivizační služby pro seniory, osoby se zdravotním postižením a rodiny s dětmi, odlehčovací služby terénní a pobytové, domovy pro seniory, denní stacionáře, osobní asistence, sociálně terapeutické dílny, raná péče a terénní programy. (MPSV: Registr poskytovatelů sociálních služeb, 2019)

Azylové domy jsou celkem rozšířené služby, ale pro cílovou skupinu matky s dětmi je stále kapacita nedostatečná.

Mezi méně rozšířené, ale velmi potřebné patří nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, tísňová péče, domovy se zvláštním režimem, domy na půl cesty, chráněné bydlení, podpora samostatného bydlení, noclehárny, krizová pomoc a kontaktní centra. (MPSV: Registr poskytovatelů sociálních služeb, 2019) V současné době je sice nedostatečná kapacita, ale významně se rozšiřuje služba paliativní a hospicové péče. Alarmující je nedostatek pobytových zařízení pro osoby s mentálním, psychiatrickým a duševním onemocněním, kde počet klientů neustále stoupá.

„Sociální zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, určuje správná označení pro cílové skupiny, neboť pojmenování důchodci, mentálně postižení, nesvéprávní a podobně tyto skupiny výrazně stigmatizují. Hovoříme tedy o seniorech, o osobách s mentálním postižením, o lidech omezených ve způsobilosti k právním úkonům, o osobách bez přístřeší atp. Stejně tak je daleko vhodnější používat označení Romové, dřívější označení Cikáni opět tuto skupinu deklaruje, i když řada z nich, zejména těch, kteří se necítí být znevýhodňováni, problém s původním oslovením nemají.“ (Gulová, 2011, s. 19)

„Povinnosti k profesi a zaměstnavateli na sebe berou lidé tehdy, když se rozhodnou stát se sociálními pracovníky. Ostatní pak od nich mohou legitimně očekávat, že budou své povinnosti plnit.“ (Matoušek, 2003, s. 44)

1.4 Sociální služby

Krajské úřady evidují v Registru poskytovatelů sociálních služeb poskytovatele sociálních služeb. Seznam všech poskytovatelů včetně jejich kontaktů jsou zveřejněny v centrálním registru Ministerstva práce a sociálních věcí. Sociální služby jsou dotovány ze státního rozpočtu prostřednictvím krajů.

Některé služby jsou poskytovány zdarma, jako např. poradenství, raná péče, terénní programy, některé služby si musí klient nakupovat, např. pečovatelskou službu, osobní asistenci, tísňovou péči atd.

Do sociálních služeb dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách je zahrnuto sociální poradenství, sociální péče a sociální prevence. Poskytují se formou terénní, kdy je služba poskytována v přirozeném prostředí klienta, dále ambulantní formou, kdy klient za službou dochází nebo pobytovou formou, kdy je služba spojena s ubytováním.

1.4.1 Sociální poradenství

Každá osoba má nárok na bezplatné základní sociální poradenství. Zákon o sociálních službách ho definuje jako pomoc při řešení nepříznivé sociální situace klienta.

Odborné sociální poradenství se zaměřuje na konkrétní sociální skupiny klientů jako např. seniory, osoby se zdravotním postižením, rodiny, oběti domácího násilí nebo trestních činů, osoby vedoucí rizikový způsob života apod. Obsahem poskytované služby je zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, sociálně terapeutické činnosti a pomoc při uplatňování práv, zájmů a zajišťování osobních záležitostí. „*Klient u sebe pociťuje překážky, které mu znemožňují dosáhnout cílů. Přeje si odstranit to, čemu nerozumí a co mu brání rozšířit repertoár možností.*“ (Úlehla, 2005, s. 37)

1.4.2 Zařízení a služby sociální péče

Mezi zařízení sociálních služeb se například řadí denní stacionáře, domovy pro seniory, domovy se zvláštním režimem, azylové domy, noclehárny, sociální poradny, sociálně terapeutické dílny, pracoviště rané péče apod. Zákon o sociálních službách umožňuje kombinací zařízení zřizovat mezigenerační a integrovaná centra. Služby sociální péče napomáhají udržet klienty co možná nejdéle v jejich přirozeném prostředí, podporují zachování jejich maximálně možné soběstačnosti a udržení zapojení do společenského

života. Mezi sociální služby se řadí pečovatelské služby, osobní asistence, odlehčovací služby, tísňová péče apod. (zákon č. 108/2006 Sb.)

1.4.3 Služby sociální prevence

Cílem sociální prevence je zabránění vzniku a šíření nežádoucích společenských jevů u osob ohrožených krizovou sociální situací, předejití sociálnímu vyloučení, rizikovým projevům chování nebo zamezení konfliktu se společností. Preventivní služby jsou služby ochranné.

Ohroženou skupinou jsou vždy uživatelé návykových látek. Nebezpečím pro společnost je především šíření infekčních nemocí, injekční užívání návykových látek a celkově životní styl s tím spojený. Terénní programy se snaží tato nebezpečí maximálně eliminovat.

Posláním terénních programů je vyhledávat uživatele návykových látek. Aktivní oslovování potenciálních klientů probíhá na vytipovaných místech, které jsou předem v rámci terénní práce zjištěné a kde se s klienty nejvhodněji navazují kontakty. Oslovování může probíhat i na uzavřených místech, jako jsou squaty nebo ubytovny. V počátku jde o navázání důvěry, pravidelném setkávání, kdy klienti sami osloví mezi sebou další osoby, které budou chtít využít služeb terénních pracovníků a navedou je na předem sjednaná místa schůzek v terénu. Klienti jsou většinou dle jejich požadavků anonymní.

Práce s touto cílovou skupinou je zaměřená na minimalizaci rizik spojených s bráním drog. Terénní pracovníci klienty motivují ke změně životního stylu. Zprostředkovávají klientům kontakty na specializované instituce například K – centra, nebo na odborná zařízení k vyšetření jejich zdravotního stavu. Přímo v terénu mohou klienty otestovat na HIV, syfilis, žloutenky typu B a C. Prevence zaměřená na zamezení šíření infekčních chorob podporuje výměnný program a sběr injekčního materiálu, kdy za použité jehly obdrží klient jehly nové. Tuto službu část veřejnosti stále odsuzuje, ale je potřeba si uvědomit, že použité jehly neskončí odložené na veřejných prostranstvích, jako jsou parky, hřiště, lavičky apod. a používáním čistých jehel se zamezuje šíření infekčních chorob i mezi klienty samotnými.

Přínosem terénního programu je i pravidelný monitoring míst a počtu uživatelů návykových látek.

2 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK

2.1 Charakteristika sociálního pracovníka a vzdělání

Legislativní zakotvení sociálního pracovníka je v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Výkon této profese je definován i jinými zákony, např. zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

„Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb.“ (zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, § 109)

Sociální pracovník je nedílnou součástí v procesu ochrany lidské důstojnosti. Je oporou osobám, které s poskytnutou odbornou pomocí mohou znovu zapojit do společnosti a zabránit tak omezení životní úrovně. Ve veřejnoprávních i soukromoprávních subjektech musí naplňovat zákonem stanovené podmínky pro výkon sociální práce, a to být odborně způsobilý, svéprávný, bezúhonný a zdravotně způsobilý. Bezúhonnost dokládá výpisem z evidence Rejstříku trestů ne starší 3 měsíců.

Odbornou způsobilost dokládá sociální pracovník dosaženým vzděláním v některém z uvedených oborů:

- „vyšší odborné vzdělání v oboru se zaměřením na:
 - sociální práci a sociální pedagogiku
 - sociální pedagogiku
 - sociální a humanitární práci
 - sociální práci
 - sociálně právní činnost
 - charitní a sociální činnost
- vysokoškolské vzdělání v oboru se zaměřením na:
 - sociální práci
 - sociální politiku
 - sociální pedagogiku

- sociální péči
- sociální patologii
- právo
- speciální pedagogiku“ (zákon č. 108/2006, Sb. o sociálních službách, § 110)

„Pochopitelně nestačí sebevětší suma vědomostí. Důležitější je pracovníkova schopnost s vědomostmi moudře nakládat a ověřovat, jak jsou klientovi prospěšné, a opakovaně ověřovat, zda nabízí či poskytuje právě to, co klient chce.“ (Úlehla, 2005, s. 36)

Poskytování kvalitní a důstojné pomoci se odvíjí od osvojení etického jednání a chování sociálního pracovníka. Etika je důležitým faktorem pro poskytování odborně odvedené práce bez snížení důstojnosti klienta a s právem na jeho vlastní rozhodnutí. Přání klienta musí být respektováno. Odbornost sociálního pracovníka se opírá o rozsáhlou znalost legislativy a uměním její interpretace tak, aby klienty byla dobře chápána. Samozřejmou součástí výkonu sociální práce je mlčenlivost, která je zakotvena v zákoně o sociálních službách a je nedílnou součástí etiky pracovníka.

Kvalitní znalost legislativy zabezpečuje povinnost dalšího vzdělávání a průběžného udržování odborné způsobilosti v souladu s vývojem sociální práce. Rozvoj znalostí a prohlubování kvalifikace je v zájmu kvalitního výkonu profese.

2.2 Role sociálního pracovníka

Od sociálního pracovníka se obecně očekává, že adekvátně reaguje na danou situaci, jsou mu vlastní určité standardy chování, má osvojené metody sociální práce a dokáže je uplatnit dle potřeby v určitém místě, době nebo situaci. *„Sociální pracovník se pohybuje v rámci práv a povinností definovaných právním systémem, zaměstnavatelem a profesními standardy. Institucionální rámec je důležitý, protože sociální pracovník zasahuje do života klientů a je potřeba, aby jeho právo zasahovat bylo legitimní. Odhaluje také detaily ze života klientů – proto jsou důležitá pravidla, která zajišťují klientům ochranu.“ (Matoušek, 2003, s. 44)*

Působnost sociálního pracovníka je velmi různorodá. Lze říci, že oblast, ve které pracuje, je po celou dobu života klienta, tedy od narození až po jeho skonání. Je specialistou, který se zaměřuje na komplexní situaci. Na úrovni rovnocenného partnerství a kvalitním vztahu se i za účasti klienta snaží jeho tíživou situaci adekvátně řešit. Využívá

své dovednosti a slušným a zdvořilým chováním ke klientovi se snaží dosáhnout společenské změny. Empatickým přístupem a odpovědným vystupováním lze navázat úspěšný kontakt s klientem. Komunikační zručnost je předností kvalitního sociálního pracovníka.

Při práci s klienty jedná v různých rolích a záleží na tom, zda pracuje na změně samotného klienta, na vztazích v prostředí kde žije nebo jiných potřebách. V roli terapeuta se aktivním nasloucháním snaží porozumět problémům klienta, povzbuzuje ho a poskytovanou podporou působí na klienta ve snaze vyrovnat se s životní situací, překonat rezignaci a snažit se najít řešení. Při využití dávkových systémů nebo nabídky poskytovaných služeb v regionu vystupuje sociální pracovník v roli poradce, kdy vysvětluje a nabízí možnosti, které by klientovi mohli pomoci v jeho tíživé situaci, a informuje o dostupných zdrojích pomoci. Jako obhájce vystupuje sociální pracovník při jednání s organizacemi a dalšími lidmi, kdy upozorňuje na klientovy problémy a snaží se měnit postoje vůči němu tak, aby jeho situace byla co nejvhodněji řešena. Aby sociální pracovník odhalil důvody neshod mezi klientem a jinou osobou nebo organizací, v roli mediátora naslouchá oběma stranám, zaujímá nestranné stanovisko a podporuje obě strany, aby vzájemně našly uspokojivé řešení rozporu. K naplnění potřeb klienta, mu sociální pracovník dopomáhá vyhledat takové služby, které by odpovídaly jeho požadavkům a zájmům. Rolí distributora tak zprostředkovává vzájemné navazování kontaktů mezi klientem a poskytovatelem služby nebo aktivity. Sociální pracovník obecního úřadu vystupuje i jako koordinátor, kdy mu zákon o sociálních službách ukládá koordinovat poskytování sociálních služeb na území svého obvodu. (Matoušek, 2003)

2.3 Působnost sociálního pracovníka

Sociální práce je nedílnou součástí sociálních služeb a nelze tyto pojmy od sebe oddělovat. Profese sociálního pracovníka je požadovaná na všech pozicích, kde je sociální práce poskytovaná, zejména na obecních úřadech, úřadech práce, ve službách jmenovaných zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, zdravotnických zařízeních, školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy, jako jsou dětské domovy, diagnostické a výchovné ústavy, dále střediscích výchovné péče, mediační a probační službě, vězeňství atd. Celkově má činnost široké vymezení a využití v různých subjektech i rezortech v administrativě, sociálních službách a pomáhajících profesích s různou úrovní kvalifikace.

Ve zdravotnictví má sociální pracovník nezbytné poslání. V případě hospitalizace řeší s občanem jeho sociální situaci jako je zkontaktování s rodinou, při velmi vážných zdravotních problémech zprostředkovává pomoc při vyřizování příspěvku na péči, určení zvláštního příjemce, seznamuje s možnostmi kompenzačních pomůcek po propuštění do domácí péče apod. Občan má nárok na zdravotní péči od vzniku zdravotního problému do určitého času, kdy je jeho zdravotní stav stabilizován a залечен. V případě potřeby sociální pracovník zprostředkovává navazující terénní sociální služby poskytované v domácím prostředí, případně je nápomocen při zajištění navazující sociální pobytové služby.

Sociální pracovníci obecních úřadů a úřadů práce řeší situace stejných, nebo obdobných klientů nacházejících se v nepříznivých sociálních situacích, které jsou spojené s nezaměstnaností či nízkými příjmy, dluhovou problematikou, se ztrátou bydlení nebo nevyhovujícím bydlením, s užíváním alkoholových i nealkoholových návykových látek, návratem z ústavního zařízení (výchovné ústavy, léčebny, vězeňství), zdravotním postižením, národnostními menšinami nebo imigrací, živelnými pohromami a jinými událostmi. Úřady práce nedisponují dostatečným množstvím sociálních pracovníků, proto bylo legislativně změněno seskupení pracovníků, kdy vyřizování dávek hmotné nouze a dávek osobám se zdravotním postižením provádí pouze referenti, kteří nesplňují odborné vzdělání požadované zákonem o sociálních službách. Sociální práci vykonávají pracovníci se splněným požadovaným vzděláním, a ti pak pracují s klienty v terénu, provádí sociální šetření a mají přístup do standardizovaných záznamů sociálních pracovníků v jednotném informačním systému zřizovaném Ministerstvem práce a sociálních věcí. Rozdělením pracovníků na dvě různé pozice, a to referent a sociální pracovník, však došlo ke zhoršení poskytované pomoci klientům, kdy referent vyhodnocující dávku nemá a nesmí mít přístup k informacím ze sociálního šetření a dochází tím ke ztíženému vyhodnocení situace klienta. Dávkový systém je nepřehledný. Složitě žádosti o dávky včetně jejich příloh pak znesnadňují klientům dávky využívat. Pracovníci úřadů práce nemají časový prostor být žadatelům nápomocni a odkazují je na sociální pracovníky obecních úřadů. Zde je patrné, že poskytování sociální práce je z úřadů práce odkláněno na obce, kde je poskytované komplexní sociální poradenství a zprostředkovaná pomoc, případně předávány kontakty na poskytovatele sociálních služeb apod.

Sociálním pracovníkům na obcích je věnována samostatná kapitola.

Sociální služby, resp. poskytovatelé registrovaných sociálních služeb, vykonávají činnosti sociální práce a napomáhají osobám zajistit jejich soběstačnost s cílem zapojit je do běžného života společnosti a v případech, kdy toto není možné, zajišťují důstojné prostředí a zacházení. Tyto služby jsou registrovány příslušnými krajskými úřady, které regulují jejich působnost a ze zákona jsou povinni zpracovávat Střednědobé plány sociálních služeb s tříletou aktualizací dle aktuální potřeby. Obce si mohou zpracovávat vlastní Komunitní plánování sociálních služeb, avšak tato aktivita není povinná. Obec tímto dokumentem získá informace o kvalitě stávajících poskytovaných služeb, jejich potřebnosti, případně nedostatku. (zákon č. 108/2006 Sb.)

2.4 Etický kodex sociálního pracovníka

Etický kodex sociálních pracovníků má oporu v ústavním zákonu č. 2/1993 Sb., Listině základních práv a svobod České republiky a v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

„Sociální práce vychází ze základních humanistických hodnot a od sociálních pracovníků se očekává jednání v souladu s etickými východisky profese, i když podmínky praxe často přinášejí nejednu nesnáz.“ (Malík, Holasová, 2014, s. 104) *„Etický kodex může sehrávat několik funkcí. Kodex chrání profesi před vnějšími regulacemi a ustanovuje normy vztahující se k poslání profese. Kodex také formuluje kritéria, která mají posoudit, zda pracovník učinil chybu či nikoli (Reamer, 1999).“* (Malík, Holasová, 2014, s. 104)

Dle Gulové (2011) zásady uváděné v kodexu kladou vysoké nároky na profil sociálního pracovníka a v kontextu lidských práv ho krok za krokem vedou ke klientovi. Podle Fischera a Milfajta (2008) je etický kodex významným i z důvodu ochrany klienta před zneužitím moci sociálního pracovníka a zanedbáním poskytované péče.

Hodnoty sociální práce

Akademie poskytovatelů sociálních služeb ČR uvádí v Etickém kodexu sociálního pracovníka České republiky (2006) hodnoty sociální práce, etickou zodpovědnost, etické problémy, dilemata a závaznost etického kodexu.

Etický kodex vymezuje hodnoty sociální práce.

- *Lidská důstojnost*

Sociální práci se přistupuje ke každému klientovi důsledně a se zřetelem na individuální rozdíly každého jednotlivce. Zohledňují se osobní potřeby, schopnosti

a dovednosti. Důraz je kladen na maximální podporu samostatnosti a respektování osoby v tíživé situaci. Sociální pracovník jedná tak, aby klienta zapojil do řešení jeho problémů, a současně dbá, aby chránil jeho důstojnost a lidská práva.

Výsledkem je podpora vlastní zodpovědnosti klienta s poskytnutou pomocí nesnižující jeho důstojnost.

- *Sociální změna*

Ke klientovi vyžadujícímu sociální službu se přistupuje srozumitelně tak, aby žádoucí podpoře či službě porozuměl, pochopil systém a pomoc, která mu je nabízena. Sociální pracovník seznámí klienta se systémem sociálních dávek a dbá, aby klient vyčerpal všechny možnosti, na které má nárok dle jeho zdravotního stavu a využil dostupných sociálních služeb. Současně je brán ohled na úkony, které klient dokáže zvládnout sám a předimenzovanou službou by péče nevedla spíše k postupné destrukci klienta. Pomoc je zaměřena i na další problémy z jiné sféry klientova života, které pracovník zjistí vlastní sociální prací, jako např. exekuce a zprostředkování spolupráce s odbornou organizací, pokud je toto nad rámec možností pracovníka.

Výsledkem je vedení klienta k dosažení úspěšného řešení jeho nepříznivé sociální situace.

- *Sociální rovnost*

Listinou základních práv a svobod České republiky jsou zajištěny všem klientům rovné podmínky a rovný přístup bez ohledu na původ, barvu pleti, rasu, etnickou příslušnost, národnost, jazyk, věk, pohlaví, sexuální orientaci, zdravotní stav, náboženské vyznání, politické přesvědčení, manželský a rodinný stav a sociálně-ekonomický status. Pomáhá stejným úsilím a bez jakékoliv diskriminace jednotlivcům, skupinám i komunitám.

Výsledkem je odstraňování diskriminace, útlatku a nepříznivých vlivů vedoucích k sociálnímu vyloučení.

- *Mezilidské vztahy*

Potenciál udržení dobrých mezilidských vztahů je především v předcházení konfliktních situací, vhodném vyjednávání, komunikační schopnosti a snaze chtít situace řešit klidnou cestou. Dobré mezilidské vztahy je důležité budovat a udržovat jak u klientů, tak mezi profesionálními pracovníky.

Výsledkem je zklidnění situace a obnova a napravení mezilidských vztahů.

- *Mlčenlivost a diskrétnost*

Mlčenlivost sociálního pracovníka je ukotvena v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Mlčenlivostí je vázán v průběhu pracovního poměru, ale i po jeho skončení. Sdělování informací je možné pouze na oprávněnou písemnou žádost zákonem stanoveným orgánům, např. Policii České republiky a orgánům sociálně-právní ochrany dětí. Prolomení mlčenlivosti je možné pouze se souhlasem soudu. Sociální pracovník chrání klientovo právo na soukromí a důvěrnost sdělených informací. Získává potřebné informace pouze pro zajištění potřebné služby, která má být klientovi poskytnuta. Žádnou informaci neposkytne bez jeho souhlasu.

Výsledkem je mlčenlivost a ochrana osobnosti klienta.

Etická zodpovědnost

Sociální pracovník nese etickou zodpovědnost vůči klientovi, ale také zaměstnavateli, kolegům, své profesi, vlastní osobě i společnosti, jak uvádí Etický kodex sociálního pracovníka České republiky (2006). Sám k sobě by měl chovat sebeúctu, být sebevědomý, mít zdravou sebedůvěru, ale také sebekritiku. K jiným lidem by měl být tolerantní, čestný, důvěryhodný, spravedlivý, empatický a diskrétní. Jednou z velkých předností je umění naslouchat. Pokud by zastával vedoucí pozici, neměl by být povýšený, ale naopak otevřený požadavkům a výhradám. Ke své profesi by měl přistupovat zodpovědně, chránit její důstojnost a čest. Měl by být spolehlivý, ve svém jednání nezaujatý a rozvážný. Ke svému zaměstnavateli plní zodpovědně povinnosti stanovené pracovní smlouvou a náplní práce. Snaží se zkvalitňovat a pozitivně ovlivňovat úroveň poskytované pomoci a spolupodílí se i ve zlepšování celé zaměstnavatelské organizace. Vzájemná spolupráce mezi kolegy by měla být samozřejmostí, jakož i informování se mezi sebou a předávání si zkušeností. Případné připomínky by měly být řešeny vhodným způsobem a na vhodném místě. (Etický kodex sociálního pracovníka České republiky, 2006)

Etická dilemata

V praxi se často stává, že slovo dilemma je spojováno se slovem problém. Tedy s nějakou záležitostí k řešení. Podle slovníku cizích slov znamená slovo dilemma „*obtížnou volbu mezi dvěma stejně nepříjemnými nebo navzájem se vylučujícími možnostmi*“. (Linhart, 2003, s. 86). Dilematické situace mohou mít různý charakter.

Etické dilema se projeví ve chvíli, kdy se pracovník rozhoduje mezi variantami, jak věci přistoupí, jakou volbu zvolí. Prvotní rozhodnutí může učinit již na samém začátku spolupráce s klientem, zda vůbec zasáhnout nebo nezasáhnout do jeho života a života jeho rodiny. Např. při řešení nežádoucí sociální situace nebo v rámci prevence. Při každé komunikaci může nastat celá řada problémových situací, s jakým typem osobnosti je rozhovor vedený, jaké problémy a omezení má daná osoba. Zvolit si musí i který případ bude řešit jako první a který upozadí, jakému případu bude věnovat více času pro práci s klientem, kolik mu poskytnout pomoci k dosažení změny, zda zvolit komplexní nebo zjednodušené cíle, zda pracovat s větším množstvím případů, nebo kvalitněji pracovat pouze s několika. Při práci však může dojít i ke střetu osobních hodnot pracovníka s hodnotami jeho profese. Zvolit si musí, zda upřednostní zájem klienta před osobním zájmem, zda svým rozhodnutím nepoškodí klienta nebo organizaci, pro kterou pracuje. Uvedené příklady se mohou vztahovat na všechny oblasti služeb v sociální práci.

V problémových nebo dilematických situacích se dělá rozhodnutí velmi těžko, není jednoduché a nese sebou jistá rizika. Přestože se může zdát, že si jsou rozhodnutí podobná, v mnohých aspektech budou jedinečná (jiné osoby, prostředí, situace). Právě proto není možné sociálním pracovníkům poskytnout návod na řešení dilematických situací. Klíč k rozhodnutí je především v osobě daného pracovníka, v jeho zkušenostech, vědomostech, osobnosti a charakteru. Pro nejobjektivnější správné rozhodnutí je proto potřebné se řídit etickými zásadami, svým svědomím a radou zkušenějších. (Etický kodex sociálního pracovníka České republiky, 2006)

Podporu a jistotu v rozhodování může pracovník najít v kvalitně vedené supervizi.

2.5 Supervize

Supervize se může jevit jako kontrola nebo dohled nad pracovníky různých profesí. Význam je však zcela jiný. Jde o bezpečnou, příjemnou a obohacující zkušenost, kdy supervizor vnímá vztahy mezi zaměstnanci, jejich pracovní postupy, úvahy a pomáhá nacházet nová řešení, lepší porozumění situací a podporuje rozvoj profesního jednání. Úkolem supervize je zkvalitňování pracovní úrovně, rozvoj odbornosti, zvládání pracovních nároků a zvyšování profesionality práce. (Matoušek, 2003) „*Supervidovaný pracovník by měl mít možnost v průběhu supervize otevřeně mluvit o všech svých potřebách, emocích, fantaziích, postojích – podobně jako pacient v odkrývací*

psychoterapii.“ (Matoušek, 2003, s. 353) Podle Kopřivy (2016) probírá supervizor se sociálními pracovníky problémy s klienty, které se odehrávají v každodenní praxi. Dle Matouška (2013) bývá supervizorem obvykle externí nezávislý odborník a supervize formuluje podle jejich účelu:

- *Případová supervize*

Sociální pracovníci využívají často případové supervize, kdy se společně zaměřují na konkrétní situace a kazuistiky. Výsledkem je zkvalitnění práce pracovníků, včetně jejich sebereflexe.

- *Individuální supervize*

V individuální supervizi dochází ke kontaktu supervizora a pouze jednoho pracovníka. Úkolem je podpořit pracovníka v jeho profesním fungování a dalším rozvoji.

- *Týmová supervize*

K sebereflexi pracovníka dochází i u týmové supervize, zde je však cílem zvyšování pracovníkových schopností v rámci pracovní skupiny. Jedná se především o činnost celého týmu bez ohledu na jednotlivé pracovní pozice členů skupiny.

- *Kolegiální supervize*

Kolegové si vzájemně poskytují supervizi na stejné odborné úrovni s cílem vyjasňování, uvědomování, pojmenování překážek a možností v práci. Taková to supervize je i zdrojem zpětné vazby.

2.6 Syndrom vyhoření

Slovo burn-out je v překladu z anglického jazyka vyhoření, naprosté vyčerpání. Vlivem nezvládnutého pracovního stresu se převážně u pracovníků v pomáhajících profesích může objevit některý z příznaků syndromu vyhoření, nebo se tento syndrom může projevit u pracovníka v plné síle.

Důležité je nepodcenit první příznaky a změnit pracovní nasazení, případně vyhledat odbornou pomoc.

Jeklová a Reitmayerová (2006) popisují fáze syndromu vyhoření:

Nadšení

Tato fáze se projevuje především po nástupu do nového zaměstnání, kdy je zaměstnanec nabitý novou energií, má touhu všechno zvládat, pracuje nadšeně, mnohdy nad své síly, vykonává přesčasy a vlastní potřeby ignoruje a odkládá. Je plný nápadů, ochoty a protistranu plně rozumí.

Stagnace

Pracovník už zvládá svoji práci s přehledem, nadšení pomalu vyprchává, práce ho přestává v takové míře jako na začátku naplňovat. Začíná si uvědomovat vlastní i rodinné potřeby. Pociťuje prázdnotu a vyhledává aktivitu na její zaplnění.

Frustrace

V této etapě se objevují první problémy jak v pracovním, tak i soukromém životě. Smysl práce se vytrácí a konflikty se množí. Práce je neuspokojivá a začíná být nad síly pracovníka. Svaluje vinu na různé překážky, cítí křivdy vůči své osobě a objevují se první fyzické obtíže. Vytrácí se smysl a radost z práce. Chybí pozitivní zpětná vazba od klientů.

Apatie

Pracovník začíná do práce docházet pouze pro peníze a s odporem. Nemá motivaci, odmítá pracovní postupy vylepšovat, ke klientům se chová stereotypně, odtahitě až nepřijemně. Počáteční nadšení zcela vymizelo. Začíná mít časté neschopnosti, omezuje komunikaci s kolegy.

Vyhoření

Toto je poslední fáze syndromu vyhoření. Pracovník je velmi vyčerpaný, smysl práce se zcela vytratil. Potřeba vydělávat peníze a zároveň mít odpor k práci vhání pracovníka do jednoho pro něj neřešitelného problému. V této fázi ukončuje pracovní poměr a má obavy z nástupu do nové práce. Nevěří si, obává se, že se vše bude opakovat, má dlouhodobý problém znovu začít pracovat.

„Syndrom pomáhajících je posilován také tím, že slabost, bezmocnost a otevřeně doznání emocionálních problémů veřejnost přijímá a odporuje u klientů, zatímco obraz pomáhajícího musí zůstat prostý takových zjevných příznaků. Zatímco klient vyjadřuje

během sezení volně své potřeby a hledá cesty k jejich uspokojení, pomáhající musí vyjádření svých potřeb potlačit. “ (Matoušek, 2003, s. 59)

Je potřebné využívat kroky vedoucí k zamezení vzniku syndromu vyhoření. Prevencí může být kvalitní zaučení na pracovní pozici zkušeným personálem, znalost role pracovníka a náplň jeho práce, podpora osobnostního rozvoje, supervize na pracovišti, změna pracovního prostředí apod. Sociální práce je náročné povolání, které si zaslouží dostatečné finanční ohodnocení, ale také morální ocenění.

3 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK NA ÚROVNI OBECNÍCH ÚŘADŮ

Ústředními orgány sociální správy je Ministerstvo práce a sociálních věcí, krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností, pověřené obecní úřady, okresní správa sociálního zabezpečení a úřady práce.

Sociální práce je specifická pro dospělé osoby i pro děti. Proto je na obecních úřadech vykonávána každá samostatně.

3.1 Metody sociální práce využívané na obecních úřadech

„S nástupem humanizace metod sociální práce se mění postoj sociálního pracovníka vůči klientům, skupinám a komunitám. Původní autoritativní přístup, kdy druh, způsob a prostředky pomoci byly klientovi nepřímo vnuceny, se postupně mění v samostatné rozhodování klienta pod vedením sociálního pracovníka na základě rovnocenného partnerského vztahu.“ (Gulová, 2011, s. 19)

Metod sociální práce využívané sociálními pracovníky na obecních úřadech je velké množství. Z těch nejdůležitějších a nejčastěji používaných jsou z Doporučeného postupu č. 1/2018 k realizaci činností sociální práce na pověřených obecních úřadech, obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a krajských úřadech (MPSV, 2018) vybrány následující:

Depistáž

Depistáž je jednou ze základních činností sociální práce pracovníka obecního úřadu, kterou vymezuje zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, § 64, odst. 1 písm. d). Jedinci ohrožené sociálním vyloučením nebo jinou sociální událostí jsou aktivně vyhledáváni, aby s nimi mohla být včas zahájena aktivní spolupráce a předešlo se tak dopadu nepříznivé sociální situace. Včasnou pomocí lze například zabránit vykázaní z bytu pro neplacení nájmu. Většinou z důvodu ovdovění, ztráty zaměstnání nebo nemoci není občan schopen zajistit řádné úhrady, které je možné vyřešit dávkou státní sociální podpory - příspěvek na bydlení nebo dávkou hmotné nouze - doplatek na bydlení. V krajním případě lze hledat levnější variantu bydlení, např. výměnu bytu za menší. Důležitá je vždy včas poskytnutá odborná pomoc.

Depistáží je možné vyhledat i jedince s dluhovou problematikou. Dluhy lze řešit splátkovými kalendáři před tím, než oprávněná osoba podá návrh na uvalení exekuce. Předlužení lze řešit podáním insolvenčního návrhu. Pro sociálního pracovníka je však tato problematika natolik specifická, že je vhodné spolupracovat se specialisty zaměřenými čistě na dluhovou problematiku.

Sociální šetření

Jak uvádí zákon o sociálních službách v § 25, sociální šetření může vykonávat pouze sociální pracovník. Cílem šetření zjišťování prostředí, kde se klient nachází, zmapování potřeb, posouzení jeho nepříznivého stavu a vyhodnocení celého situace. V domácím prostředí klienta lze navodit i vhodný rozhovor a získat tak důležité informace, které by klient v úředních prostorách ani nesdělil. Pracovník si v prostředí domova klienta může všimnout i dalších důležitých věcí, které by klient ani na úřadu neuznal za vhodné zmínit. Celostním řešením situace může tak dojít k cílenějšímu a objektivnějšímu řešení jeho problémů. Sociální šetření se provádí dle potřeby opakovaně. Zde se nejedná o vyhledávání klienta, ale jde o průběžné zjišťování stavu a trvalejší spolupráci.

Šetření, která provádí sociální pracovník obecního úřadu, mohou využít i pracovníci úřadu práce, kteří vyhodnocují klientovy dávky hmotné nouze.

Rozhovor

Pracovník vede s klientem zdánlivě neformální rozhovor a svými dotazy cíleně zjišťuje jeho situaci, dosavadní vynaloženou snahu při řešení problémů. Zároveň mu poskytuje podporu, snaží se ho motivovat a dovést k potřebnému rozhodnutí. Metoda rozhovoru prohlubuje mezi oběma stranami vzájemný vztah a důvěru, což vede k úspěšnému navození spolupráce.

Motivační rozhovor

Jak je již uvedeno v předchozím odstavci, dobře vedený rozhovor je úspěšným krokem ke kvalitně vyhodnocené situaci klienta a další spolupráci s ním. Pracovník klienta motivuje ke změně. Dodává mu informace a tím ho nenásilnou formou seznamuje s případnými důsledky jeho chování. V této metodě je aktivnější sociální pracovník.

Individuální plánování

Na základě posouzení potřebnosti a projednání situace sociální pracovník s klientem nastolí postup jak docílit stanoveného cíle pomoci, která mu bude poskytnuta a zvolí se kroky, které povedou k naplnění potřebnosti. Plán by měl přiměřeně odpovídat životní situaci, možnostem a problémům daného klienta.

Podpora kompetencí jedince

V této metodě je aktivnější klient. Rozhovor je veden s již motivovaným klientem, kdy za využití jeho silných stránek je pomocí otázek směřován k řešení jeho problému.

Základní a odborné sociální poradenství

Základním poradenstvím je poskytování informací o sociálních službách a sociálních dávkách, které odpovídají situaci klienta. Odborné poradenství je již specializované na konkrétní cílovou skupinu.

Dohled nad klientem

V této metodě sociální pracovník kontroluje plnění stanovených cílů. Probíhá formou pozorování, slovního dotazování klienta nebo ověřování u poskytovatele služby, úřadu práce apod.

Kontakt s institucemi

Sociální pracovník udržuje kontakt s poskytovateli sociálních služeb v regionu. Zjišťuje si o nich aktuální informace a rozsah poskytovaných služeb. Je ve spojení s poradnami, charitami, komunitními centry, azylovými domy, noclehárnami, léčebnami, probační a mediační službou apod. V případě potřeby zprostředkuje klientům jejich služby. V rámci výkonu sociální práce s klientem navazuje dle potřeby spolupráci i s institucemi mimo region.

3.2 Sociální práce poskytovaná dospělým osobám

Hlavním z cílů obecního úřadu je zabezpečit lidem sociální pomoc. Zřizovaná pozice sociálního pracovníka na obecních úřadech II. a III. stupně je dotována z MPSV.

Sociální pracovník obecního úřadu poskytuje odborné sociální poradenství a pracuje se všemi cílovými skupinami, které sociální pomoc vyžadují. U velkých obecních

úřadů mohou být pracovní pozice sociálních pracovníků specializované na konkrétní cílové skupiny, např. Romy, cizince, azylanty, osoby s drogovou závislostí apod. Nelze tedy říct, že v rámci sociální práce na obecních úřadech se pracuje jen s vymezenými skupinami klientů, jak to bývá u neziskového sektoru, kde pracují jen s cílovými skupinami dle zaregistrované sociální služby.

Významnými partnery pro obecní úřady jsou v sociální práci dávkové systémy vykonávané kontaktními pracovišti úřadu práce. Vzájemnou spolupráci ukládá i právní úprava v zákonech:

- č. 108/2006 Sb., o sociálních službách;
- č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi;
- č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky;
- č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka.

Poskytování odborného sociálního poradenství vyžaduje komplexní znalost legislativy v oblasti dávkových systémů, zaměstnanosti, nemocenského a důchodového pojištění, poskytování sociálních služeb jak v regionální oblasti, tak musí být schopen se orientovat v sociálních službách i mimo svůj region.

Sociální pracovník obecního úřadu plánuje, realizuje, monitoruje a vyhodnocuje poskytované sociální služby. Při realizaci sociálních opatření může spolupracovat se zdravotnickými pracovníky, jako například při zajištění sociálního lůžka, zprostředkování umístění do navazujícího zařízení, např. domova pro seniory, nebo zajištění zvláštního příjemce důchodu.

Při práci s klientem sociální pracovník prvotně posoudí jeho nepříznivou sociální situaci, které většinou předchází sociální šetření, sestaví individuální plán pomoci a stanoví cíle - intervence, které se průběžně hodnotí a aktualizují. Celý proces zadává do Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka, který je součástí jednotného informačního systému zřizovaném Ministerstvem práce a sociálních věcí. Do tohoto programu má přístup současně i kontaktní pracoviště úřadu práce, takže se sociálními pracovníky obecních úřadů si vzájemně předávají informace o klientovi. Tato vzájemná informovanost mezi oběma pracovišti je ustanovena v § 65 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi.

3.2.1 Kurátor pro dospělé osoby

Pozice sociálního kurátora je vymezena zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který uvádí v § 92, že odborné sociální poradenství poskytuje osobám ohroženým sociálním vyloučením z důvodu předchozí ústavní nebo ochranné výchovy nebo výkonu trestu, osobám, jejichž práva a zájmy jsou ohroženy trestnou činností jiné osoby, a osobám, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností, přitom spolupracuje se zařízeními pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy, s Vězeňskou službou České republiky, Probační a mediační službou České republiky, správními úřady a územními samosprávnými celky.

Dalšími cílovými skupinami jsou osoby, které byly z důvodu léčby chorobných závislostí propuštěny z psychiatrické léčebny a také osoby bez přístřeší, které nemají naplněny životně důležité potřeby.

O nástupu klienta do výkonu trestu odnětí se sociální kurátor dozví prostřednictvím zaslání hlášenky z věznice, která je podnětem k zahájení sociální práce. Nejpozději do 30 dnů odesílá do věznice informativní dopis, kde oznamuje klientovi nabízené možnosti podpory po výstupu z vězení ohledně bydlení, práce, sociálních dávek, ale i během výkonu a to kontakt s rodinou, pomoc s řešením dluhové problematiky apod. Kurátor může po předem domluvené schůzce vězně navštívit přímo ve věznici. Po propuštění má možnost oslovit kurátora na obecním úřadu obce s rozšířenou působností, sociálním odboru podle místa trvalého pobytu, nebo podle místa, kde se po propuštění bude zdržovat.

Sociální kurátor pracuje i s dětmi, které jsou po dosažení zletilosti propuštěné ze zařízení pro ústavní výchovu nebo ochrannou výchovu. V takových případech by měl ředitel zařízení 6 měsíců před propuštěním dítěte kontaktovat kurátora, aby zajistil v případě potřeby, pokud má ukončenou školní docházku, možnosti pokračovat v další přípravě na povolání. Do zletilosti je dítěte navštěvováno v zařízení orgánem sociálně-právní ochrany dítěte. (Krajské úřady ČR, MPSV, 2016)

3.2.2 Komunitní plánování

Obecním úřadům obcí s rozšířenou působností ukládá zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách koordinaci poskytovaných sociálních služeb, nikoli sociální služby komunitně plánovat. Avšak zpracováním komunitního plánu získá obec nejobjektivnější informace ze svého regionu. „*Cílem je vytvořit síť sociálních služeb, která bude nejlépe*

naplňovat potřeby občanů a pomůže jim řešit nepříznivé životní situace.“ (Šťastná, 2016, s. 47) „Pomocí komunitního plánování lze plánovat sociální služby v komunitě tak, aby především odpovídaly místním potřebám, aby byly poskytovány efektivně a na plánování sociálních služeb participovali (nebo měli možnost participovat) všichni, jichž se to týká.“ (Pilát, 2015, s. 49)

Celý průběh komunitního plánování sociálních služeb zastřešuje komise, kterou tvoří tři složky zástupců (Pilát, 2015):

- *zadavatelé* - představitelé státních a vládních institucí v regionu
- *poskytovatelé* – zástupci sociálních služeb, kteří v regionu služby poskytují
- *uživatelé* – osoby z řad veřejnosti, kterým jsou sociální služby určeny, bez ohledu na to, zda služby již využívají či nikoli

Ze všech tří složek se sestavují pracovní skupiny zaměřené na konkrétní cílové skupiny, např. senioři, osoby se zdravotním postižením, děti a mládež, sociálně nepřízpůsobilí, osoby bez přístřeší apod.

Plánováním lze nastavit nabídku sociálních služeb dle potřeby a poptávky. *"Proces komunitního plánování má mapovat stávající systém sociálních služeb, hledat slabá místa a podle potřeby posílit kapacitu či kvalitu již fungujících služeb, případně zavést službu novou.“ (Šťastná, 2016, s. 47)* Zvyšuje se tímto dostupnost služeb a jejich kvalita. Výstupem celého procesu je vždy Komunitní plán sociálních služeb a obvykle je jeho součástí Katalog sociálních služeb působících ve správním obvodu obce. Plánované období je tříleté, po té se vždy celý proces opakuje a aktualizuje. *„Projekt posiluje a pomáhá uvést věci do pohybu, např. tím, že pomáhá formulovat priority zájmu komunity, odkrývá a využívá existující potenciál komunity, předjímá budoucí stavy a události a směřuje k nim, objevuje prvky, které mohou být znovu použity i v jiných situacích, není izolovaný, jednotlivé kroky projektu mají širší návaznost.“ (Matoušek, 2003, s. 267)*

3.3 Sociální práce týkající se nezletilých dětí

Na městských úřadech s rozšířenou působností jsou na sociálních odborech zřízeny pozice pro výkon sociálně-právní ochrany dětí. Jde o specializovanou a velice náročnou sociální práci týkající se nezletilých dětí, jejich rodičů a rodin. Pracují zde sociální pracovníci, terénní sociální pracovníci, kurátoři pro děti a mládež, kolizní opatrovníci a pracovníci náhradní rodinné péče. Na menších obecních úřadech bývají tyto agendy

kumulovanými, kdy jeden sociální pracovník vykonává v rámci své práce několik agend současně.

3.3.1 Orgán sociálně-právní ochrany dětí

„Sociálně-právní ochrana dětí, bez ohledu na státní občanství, náleží všem dětem, které se nacházejí na území ČR.“ (Arnoldová, 2016, s. 229)

Na úřadech je sociální pracovník partnerem pracovníků v rámci agend sociálně-právní ochrany dětí a vykonává činnosti určené zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí. Stejný zákona pak v § 1, odst. 1, vymezuje působnost sociálního pracovníka:

- *„ochrana práv dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,*
- *ochrana oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,*
- *působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,*
- *zabezpečení náhradního rodinného prostředí pro dítě, které nemůže být trvale nebo dočasně vychováváno ve vlastní rodině. (zákon č. 359/1999 Sb., §1, odst. 1)*

Pro sociálního pracovníka pak ze stejného zákona vyplývají další činnosti, zejména:

- *preventivní a poradenská činnost*
- *opatření na ochranu dítěte*
- *činnosti při svěřením dítěte do výchovy jiné osoby odpovědné za výchovu*
- *zprostředkování osvojení a pěstounská péče*
- *pěstounská péče na přechodnou dobu*
- *ústavní a ochranná výchova*
- *péče o děti vyžadující zvýšenou pozornost*
- *sociálně-právní ochrana ve vztahu k cizinci (přímý výkon vykonává Úřad pro mezinárodně právní ochranu dětí v Brně)*
- *komise pro sociálně-právní ochranu dětí*
- *správní delikty. (zákon č. 359/1999 Sb.)*

Konkrétní činnosti směřující k nejlepšímu zájmu dítěte určuje Úmluva o právech dítěte, která mezi hlavní zásady řadí především:

- *„nejlepší zájem dítěte je předním hlediskem při jakékoliv činnosti týkající se dětí,*
- *nesmí docházet k žádné diskriminaci,*

- *každé dítě má přirozené právo na život a v nejvyšší možné míře zabezpečení zachování života a rozvoj dítěte,*
- *dítěti bude zajištěno právo svobodně vyjadřovat své názory ve všech záležitostech, které se jej dotýkají.*“ (SDĚLENÍ č. 104/19991 Sb., Úmluva o právech dítěte)

Pracovník OSPOD podle zákona 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí v praxi přijímá oznámení o dětech, které jsou předmětem sociálně-právní ochrany dětí, zajišťuje práva dětí, kdy je soudem pověřený kolizním opatrovníkem, podává návrhy a podněty soudu, např. předběžné opatření nebo výkon rozhodnutí, účastní se soudních jednání, provádí výkon dožadáním, kdy zastupuje dítě na dožadání jiného OSPOD, zpracovává dokumentaci pro náhradní rodinnou péči, pomáhá v situacích spojených s rozpadem rodiny, úpravou práv a povinností rodičů k nezletilým dětem, řeší nedostatečnou péči o děti, vyživovací povinnost vůči dětem, řeší situace dětí narozených mimo manželství, pomáhá při řešení konfliktních vztahů rodičů, včetně domácího násilí, poskytuje poradenskou činnost, navštěvuje děti s nařízenou ústavní nebo ochrannou výchovou a zároveň je v kontaktu s rodiči těchto dětí apod. (Arnoldová, 2016)

K dosažení naplnění činností sociálně-právní ochrany dětí je prvotním krokem snaha o co nejpodrobnější a nejkomplexnější sběr informací pro představu o situaci dítěte a jeho rodiny. Protože rodina prochází neustálým vývojem, situace v rodině se může neustále měnit, proto se informace neustále aktualizují a vyhodnocují. Dokumentace a zaznamenávání zjišťovaných skutečností je vedeno v písemné podobě. Součástí jsou zprávy lékařů, škol a dalších institucí, ale i fotografie, zvukové nahrávky, posudky apod. Jedná se o nezbytný prostředek k uchování klíčových informací formou vedení spisu o nezletilém dítěti. Ze zjištěných informací jsou pak podávána odborná vyjádření a návrhy pro soudy, které jediné o rodině rozhodují, nikoliv OSPOD, jak se ve většině případů veřejnost mylně domnívá.

Nedílnou součástí výkonu OSPOD je práce v terénu, tedy provádění sociálního šetření v rodině, ve škole, na pracovišti mladistvých i v zařízeních pro výkon ústavní péče. V rámci součinnosti spolupracuje s Policií ČR a Mediační a probační službou. Jako soudem určený kolizní opatrovník je pak nezbytná jeho účast při soudních jednání.

Komplexní pojetí výkonu sociálně-právní ochrany dětí určují standardy kvality pro výkon OSPOD, které definují provozní, personální i procesní kritéria. (Vyhláška č. 473/2012, Sb.)

3.3.2 Kurátor pro děti a mládež

Kurátor pro mládež pracuje na OSPOD a řídí se zákonem o sociálně-právní ochraně dětí. Pracuje s dětmi, které mají výchovné problémy, dopouštějí úteků od rodiny, záškoláctví, pijí alkohol, užívají návykové látky, páchají trestnou činnost nebo přestupky. Také řeší poruchy chování, které nedokáže zvládnout rodina ani škola. Kurátor pro mládež je povinen prošetřit i informace, které naznačují, že by mohlo být dítě negativními vlivy ohroženo.

„Kurátorem pro děti a mládež je specializovaný pracovník OSPOD, který pečuje o nezletilé děti do 15 let, které se dopustily činu jinak trestného a o mladistvé ve věku 15 – 18 let, u nichž bylo zahájeno trestní stíhání, nebo se dopustili přestupku.“ (Arnoldová, 2016, s. 243) Spolupracuje také s odborníky ze zařízení pro výkon ústavní výchovy, kde nezletilé děti i pravidelně navštěvuje, podává zprávy k soudu a o nezletilých vede spisovou dokumentaci. Dále vykonává úkony podle zákona o soudnictví ve věcech mládeže, účastní se trestního a přestupkového řízení proti mladistvému. (Arnoldová, 2016) *„V trestním řízení vždy nutně vystupuje i obhájce mladistvého.“* (MPSV: Metodická příručka pro kurátory pro děti a mládež, 2016, s. 83)

Kurátor pro děti a mládež spolupracuje se středisky výchovné péče, jejichž zástupci na odbory OSPOD docházejí k výchovným pohovorům s problémovými dětmi a mládeží. Jedná se o psychology a speciální pedagogy se zaměřením na etopedii.

3.3.3 Kolizní opatrovník

Kolizní opatrovník je soudem ustanovený nezletilému dítěti pouze pro jedno dané řízení, kdy soud rozhoduje ve věcech, při kterých by mohlo dojít ke střetu zájmů mezi rodiči a dítětem. Pro soud zjišťuje poměry rodičů i dítěte a navrhuje, jak by mohly být upraveny. Nevystupuje na obhajobu žádného z rodičů. (Arnoldová, 2016) Vždy hájí zájmy nezletilého dítěte a vyjadřuje se při soudních jednáních v jeho prospěch. Neurčuje, který z rodičů má pravdu a kdo je ve sporu o dítě vinen. Je na rodičích, aby se spolu v zájmu nezletilého dítěte v otázkách výchovy a výživy v klidu domluvili. (Arnoldová, 2016) Sociální pracovník rodiče vede k vzájemné shodě, případně jim nabízí další odbornou pomoc, např. rodinné poradny, mediace apod.

3.3.4 Rodinná konference

Rodinná konference je jedním z nástrojů podpory a pomoci ze strany OSPOD. Vychází z účelu ponechat odpovědnost na rodině jako také. OSPOD toto setkání svolá se záměrem stanovit rodině při řešení situace takové postupy, které zvládne vyřešit sama. Podporuje rodinu v tom, aby využila rodinných přirozených vazeb s cílem, čím více lidí se zapojí do řešení, tím více bude porozumění a nápadů situaci řešit. Záměrem je zvýraznit skutečnost, že např. klientem kurátora je nejen nezletilé dítě, ale rovněž jeho rodiče nebo jiné osoby odpovědné za jeho výchovu. (MPSV: Metodická příručka pro kurátory pro děti a mládež, 2016)

3.3.5 Případová konference

OSPOD v rámci svých kompetencí realizuje případové konference, které jsou ukotveny v §10, odst. 2, pís. e) zákona o sociálně-právní ochraně dětí. *„Případová konference je plánované, koordinované a pevně strukturované pracovní setkání rodičů, dítěte a odborníků, kteří pracují, pracovali nebo budou pracovat s ohroženým dítětem, jeho rodiči, popř. i s členy rodiny.“* (Bechyňová, 2012, s. 14) Případových konferencí se zúčastňují nezletilé děti jen v případech, kdy se řeší jejich výchovné problémy. Odborníci, kteří s rodinou pracují, znají mnohdy i její předcházející generaci, sourozence a celkově rodinnou historii. Takovéto informace mohou do řešení krize rodiny přinést potřebné a optimističtější zprávy odborníkům, kteří rodinu teprve poznávají a začínají s ní pracovat. Při předání informací mezi odborníky je důležité zejména při přechodu rodiny z jednoho prostředí do druhého, jako například při odchodu matky s dítětem z azylového domu do vlastního bytu, při návratu nezletilého dítěte z ústavního zařízení zpět k rodičům apod.

Svolání případové konference je velmi účelné i při práci s problémovým dítětem, nebo s rodiči, kteří neplní dostatečně své rodičovské kompetence. Výsledkem je propojení odborníků pracujících s dítětem nebo rodinou, pojmenování potíží, motivaci dotčených členů rodiny a využití nabízených možností k řešení dané situace. Cílem je sestavení plánu postupu vedoucí k eliminaci nebo řešení, který je v souladu s individuálním plánem ochrany dítěte, jenž je součástí spisové dokumentace OSPOD.

3.3.6 Individuální plán ochrany dítěte

Zákonnou povinností OSPOD je zpracovávat individuální plán ochrany dítěte, jenž ustanovuje § 10, odst. 3, písm. d), zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, který uvádí: „*Obecní úřad s rozšířenou působností je povinen... zpracovat na základě vyhodnocení situace dítěte a jeho rodiny individuální plán ochrany dítěte, který vymezuje příčiny ohrožení dítěte, stanoví opatření k zajištění ochrany dítěte, k poskytnutí pomoci rodině ohroženého dítěte a k posílení funkcí rodiny a stanoví časový plán pro provádění těchto opatření, a to ve spolupráci s rodiči nebo jinou osobou odpovědnou za výchovu dítěte, dítětem a odborníky, kteří se podílejí na řešení problému dítěte a jeho rodiny.*“

Obsah sestavovaného Individuálního plánu stanovuje Vyhláška č. 473/2012, která popisuje jednotlivé fáze, jako je hodnocení situace dítěte, plánování, poskytování služby, průběžné hodnocení služby včetně případné úpravy plánu a závěrečné hodnocení. Plány lze stanovovat krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé a to na několik let.

V individuálním plánu ochrany dítěte, v tzv. IPOD, jsou klíčovými stanovené požadované cíle vedoucí ke zlepšení nebo k vyřešení dané situace. Současně se v plánu určí, kdo je za splnění cílů zodpovědný. Dobře zpracovaný IPOD mírní nevhodnou nebo nedodatečnou péči o dítě. Rodičům jasně definuje konkrétní plán jak dosáhnout reálného cíle, kterého jsou schopni dosáhnout. Měli by přijmout nejvyšší možnou míru odpovědnosti. „*První kontakt s pracovníkem je pro efektivitu následného hodnocení a úspěch celé spolupráce zcela zásadní. Okolností pro navázání kontaktu je sice řada, ale rodina je obvykle v nepříznivé životní situaci, s mnoha negativními zkušenostmi a je nejistá ohledně své budoucnosti. Protihráčem rodiny je sociální pracovník nebo jiný profesionál, od něhož se očekává převzetí „případu“, jeho administrativní zpracování a následná okamžitá intervence.*“ (Matoušek, Pazlarová, 2014, s. 160)

Podle doporučení MPSV by se měl IPOD sestavit do 1 měsíce od zahájení poskytování sociálně-právní ochrany.

3.3.7 Mlčenlivost – povinnost zaměstnanců OSPOD

Pracovníci OSPOD jsou povinni zachovávat mlčenlivost, kterou jim včetně rozsahu ustanovuje v § 57 zákon o sociálně-právní ochraně dětí. Mlčenlivost se týká skutečností, které se v rámci výkonu práce sociální pracovníci dozvěděli; o osobě, která upozornila na možné ohrožení dítěte, pokud si to tato osoba přeje; o místu pobytu rodiče, který se stal

obětí domácího násilí v rodině s dítětem; o údajích osobách, jimž bylo dítě svěřeno do péče jako budoucím osvojitelům apod.

Povinnost mlčenlivosti k výše získaným informacím přetrvává i po skončení pracovního poměru.

Zveřejňováním kauz týkajících se nezletilých dětí je v převážné většině z iniciativy jednoho z rodičů. Důsledkem toho jsou zveřejněné informace jednostranné. Z důvodu mlčenlivosti je ucelená informace veřejnosti utajena, pokud druhý z rodičů nevystoupí na svou obranu, což se ve většině případů nestává. Veřejnost pak disponuje zavádějícími informacemi, které ve valné většině dehonestují postavení OSPOD.

4 VLASTNÍ PRŮZKUM

V poslední době se velmi často objevují v médiích zveřejňované kauzy týkající se nezletilých dětí z rozpadajících se rodičovských svazků. Iniciátorem zveřejnění bývá rodič, který se snaží svou pravdu prosadit pomocí ovlivnění veřejného mínění. Z důvodu zákonné mlčenlivosti pracovníků sociálně-právní ochrany dětí jsou zveřejněné kauzy týkající se nezletilých dětí bez jejich vyjádření, což si široká veřejnost mnohdy neuvědomuje. Následkem toho jsou neobjektivní kauzy s jednostranným vyjádřením a následná dehonestace pracovníků OSPOD.

4.1 Cíl průzkumu

Cílem práce bylo zjistit, jak sociální pracovníci s výkonem sociálně-právní ochrany dětí vnímají svoji profesi a vlivy na jejich pracovní pozici. Vlastním šetřením mezi sociálními pracovníky s výkonem sociálně-právní ochrany dětí byly sledovány tendence zaměřené především na náročnost této pracovní pozice a vlivy ovlivňující její prestiž.

Dotazník byl sestaven tak, aby oslovení respondenti mohli vyjádřit svůj názor na pracovní pozici na oddělení sociálně-právní ochrany dětí a vlivy, které jejich profesi ovlivňují.

Cílem je potvrdit nebo vyvrátit hlavní otázku průzkumu, která zní: **předpokládáme, že pracovní pozice sociálně-právní ochrany dětí není pohledem sociálních pracovníků OSPOD vnímána jako prestižním postavením.**

Vzhledem ke zvýšené nestabilitě rodinného soužití ve společnosti a zhoršené kvalitě mezilidských vztahů, je pracovní pozice sociálního pracovníka na OSPOD velmi náročná. Dotazníkem byly získány názory těchto pracovníků, kterých se daná problematika bezprostředně dotýká.

Pro vyhodnocení hlavní otázky průzkumu předpokládáme:

1. klienti sociálně-právní ochrany dětí jednají se sociálními pracovníky agresivněji;
2. sociální pracovníci OSPOD vnímají medializaci případů nezletilých dětí jako jednostranné vyjádření;

3. sociální pracovníci OSPOD vnímají nedostatečnou ochranu své pracovní pozice při medializaci případů nezletilých dětí;
4. prestiž sociálního pracovníka OSPOD je ze strany MPSV dostatečně podporovaná;
5. prestiž sociálního pracovníka OSPOD není ze strany médií dostatečně podporovaná.

4.2 Metoda průzkumu

Vhodný výběr metody průzkumu zaručuje kvalitní sběr a vyhodnocení informací. Při rozhodování jsem vzala v úvahu rozptyl respondentů, proto jsem zvolila formu anonymního dotazníkového průzkumu s výběrem uzavřených odpovědí s možností zvolení pouze jedné z nich. „*Anonymním dotazníkem většinou získáme pravdivější údaje, na druhé straně však anonymní dotazník může svádět k neodpovědnému vyplňování či dokonce k recesi.*“ (Chráška, 2007, s. 175) Dotazník byl koncipován tak, aby zmapoval názor sociálních pracovníků oddělení sociálně-právní ochrany dětí na tuto problematiku. Dotazníkové šetření proběhlo v období jednoho měsíce.

Zpracované dotazníky byly převedeny z kvantitativních do kvalitativních závěrů. Závěry sledovaných jevů jsem pro názornost vyjádřila graficky v tabulkovém procesoru Microsoft Excel. Vyhodnocení jsem interpretovala ve shrnutí a závěru práce.

4.3 Interpretace vlastního průzkumu

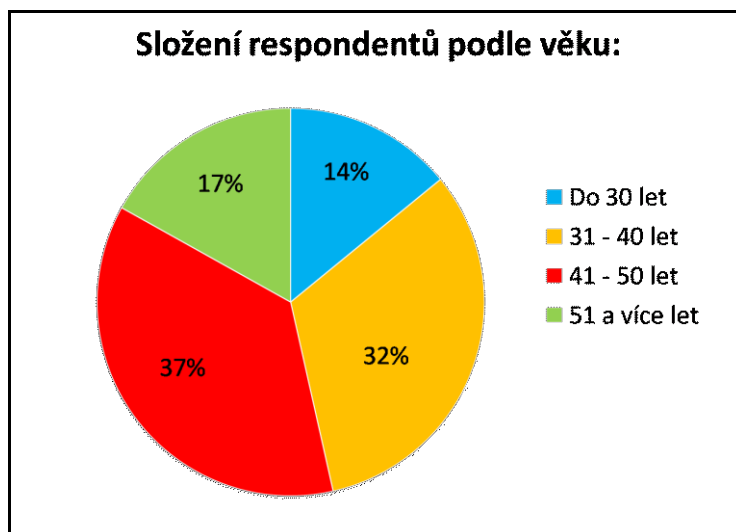
Pro získání dat byl vybrán Plzeňský kraj, kde jsem na jednom z OSPOD v rámci svých studií vykonala oborovou praxi. Dotazník byl elektronicky rozeslán do 15 obcí s rozšířenou působností, a to Blovice, Domažlice, Horažďovice, Horšovský Týn, Klatovy, Kralovice, Nepomuk, Nýřany, Plzeň, Přeštice, Rokycany, Stod, Stříbro, Sušice a Tachov. Z oslovených úřadů jsem získala 71 vyplněných dotazníků.

Úvodní otázky dotazníku jsou zaměřené na složení respondentů podle pohlaví, věku, nejvyššího dosaženého vzdělání a vystudovaného studijního oboru podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, které vyhodnocují následující grafy:

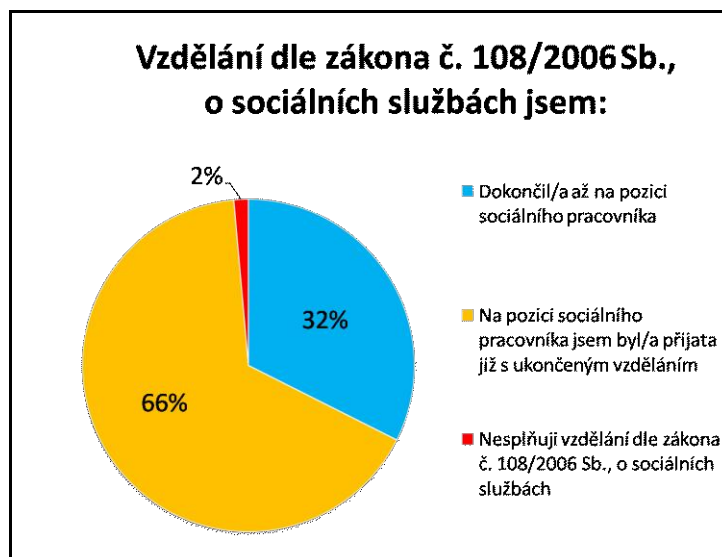
Graf 1: Složení respondentů podle pohlaví

Vyhodnocením dotazníku bylo grafem č. 1 zjištěno, že na pozicích sociálního pracovníka sociálně-právní ochrany dětí jsou v drtivé většině zastoupeny ženy.

Graf 2: Složení respondentů podle věku

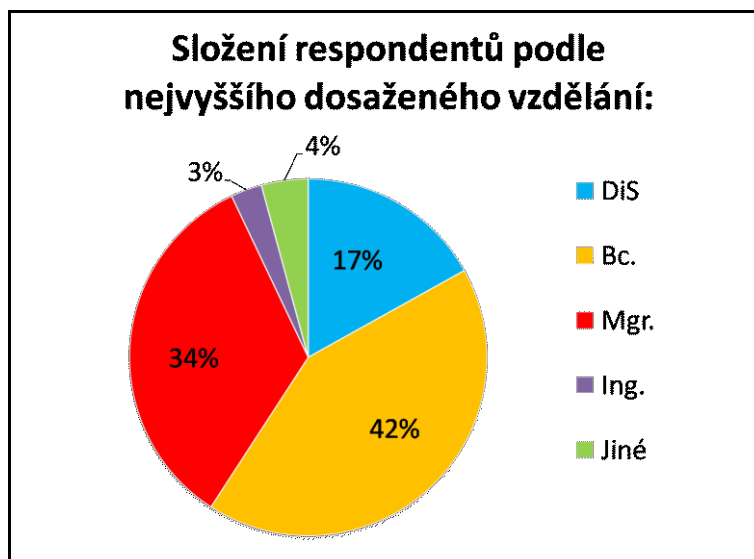
Pracovníci OSPOD jsou dle grafu č. 2 zastoupeni stejným poměrem přibližně $\frac{1}{3}$ ve věku 31 – 40 let, $\frac{1}{3}$ 41 – 50 let a v poslední třetině jsou zastoupeni polovinou pracovníci do 30 let a pracovníci nad 50 let.

Graf 3: Dosažení vzdělání dle zákona č. 108/2006, o sociálních službách

Vyhodnocením grafu č. 3 bylo zjištěno, že 32% dotázaných respondentů dokončilo zákonem požadované vzdělání v průběhu svého zaměstnání na pozicích sociálních pracovníků. 66% sociálních pracovníků bylo na svou pracovní pozici přijato již s dosaženým vzděláním.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách umožnil stávajícím pracovníkům v době účinnosti zákona, tj. k 1. 1. 2007, po dobu 10 let si doplnit požadované vzdělání. V případě 5 leté praxe při výkonu sociálního pracovníka a splnění vysokoškolského vzdělání v oboru, který neodpovídá požadavkům tohoto zákona, a současně při doložení absolvování akreditovaných kurzů v rozsahu 200 nebo 400 hodin dle typu dosaženého vzdělání, zákon umožňoval uznat odbornou požadovanou kvalifikaci. Z toho důvodu graf zobrazuje 2% oslovených respondentů, kteří sice nesplňují dosažené vzdělání, ale využili přechodného ustanovení k uznatelnosti vzdělání doložením absolvování těchto odborných akreditovaných kurzů.

Graf 4: Složení respondentů podle nejvyššího dosaženého vzdělání

Graf č. 4 mapuje pracovníky SPOD podle nejvyššího dosaženého vzdělání. Z grafu je patrné, že 17% dosáhlo vzdělání na vyšší odborné škole, 42% na bakalářském a 34% na magisterském studiu. Sociální pracovníci s inženýrským titulem, kteří jsou dle grafu zastoupeni 3%, dosáhli požadovaného vzdělání s některým z nižších dosažených akademických titulů. Ve 4% s jiným dosaženým vzděláním jsou pravděpodobně pracovníci např. s doktorandským studiem.

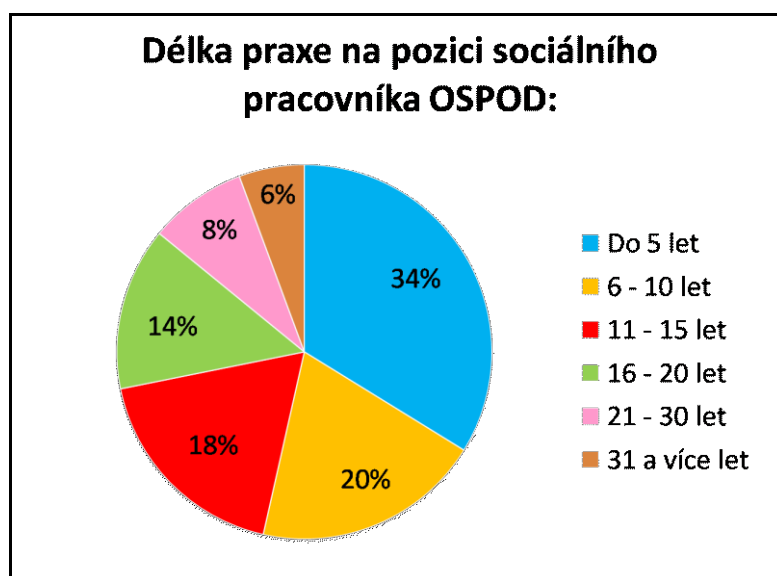
Graf 5: Složení respondentů podle studijního oboru dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Graf č. 5 zobrazuje v celkovém počtu 69% sociální pracovníky, kteří dosáhli zákonem požadované vzdělání na vysoké škole, kdy nejpočetnější zastoupení v 41% má studijní obor sociální práce, 11% speciální pedagogika, 7% sociální pedagogika, 6% sociální politika a 4% obor právo.

Vyšším odborným vzděláním dosáhlo zákonem požadované vzdělání 28% sociálních pracovníků, z toho 14% je vystudovaný obor sociální práce, v 11% sociální práce a sociální politika, v 2% sociálně právní činnost a v 1% je zastoupen obor charitní a sociální činnost.

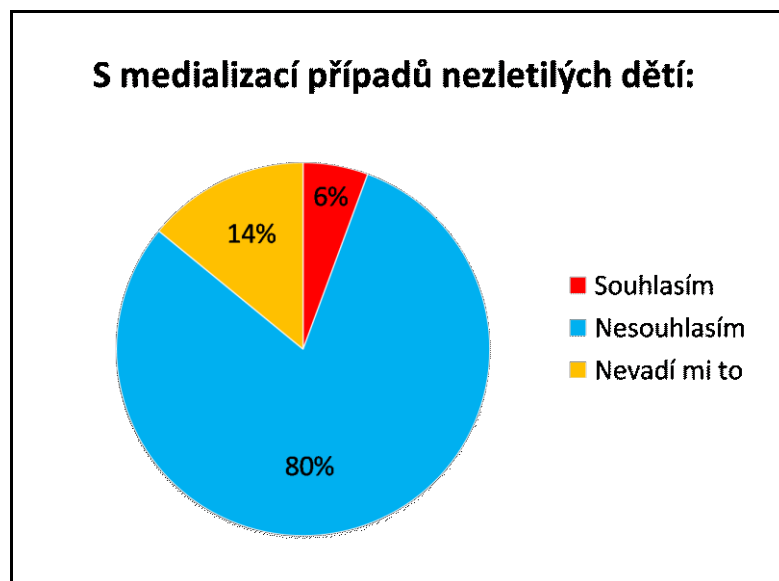
3% oslovených respondentů uvedlo, že vzdělání nesplňují. Od nabití účinnosti zákona o sociálních službách bylo možné vzdělání nahradit délkou praxe v oboru, splněním počtu akreditovaných kurzů a dosaženého vzdělání v jiných oborech než uvádí zákon.

Pracovníci, kteří nesplňují vzdělání podle zákona č. 108/2006 Sb. nemohou vykonávat sociální práci.

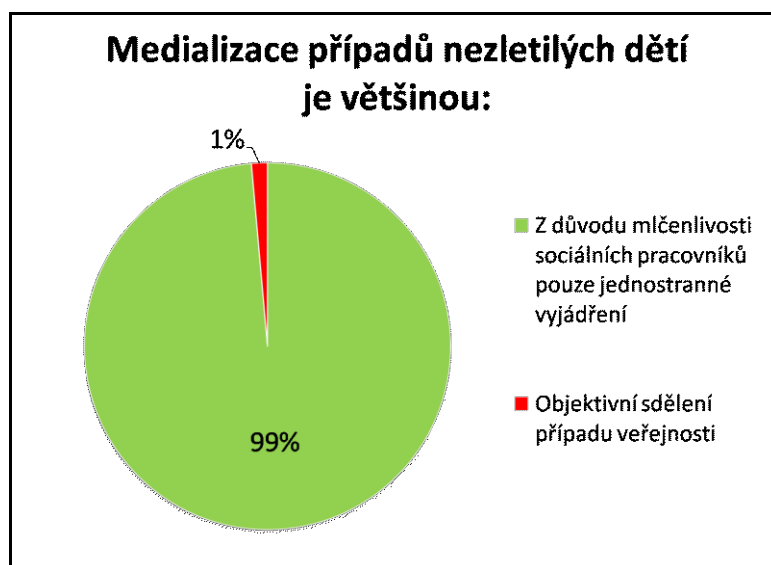
Graf 6: Délka praxe na pozici sociálního pracovníka OSPOD

Na odborech sociálně-právní ochrany dětí jsou dle grafu č. 6 v nadpoloviční většině zaměstnaní sociální pracovníci s praxí do 10 let, kdy 34% má praxi do 5 let a 20% je zastoupeno s 6 až 10letou praxí. 18% má praxi 11 až 15 let, 14% 16 až 20 let, 8% 21 až 30 let a 6% s více jak 31letou praxí.

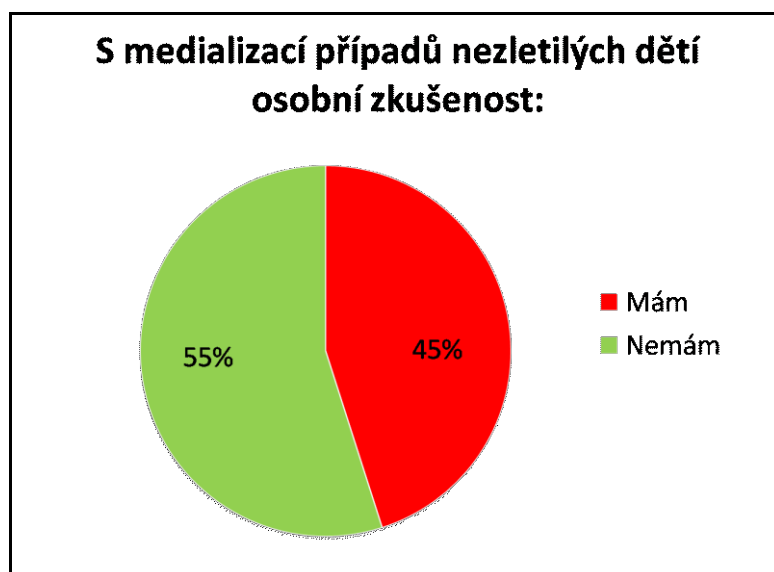
Graf 7: Názor sociálních pracovníků OSPOD na medializaci případů nezletilých dětí

Graf č. 7 jednoznačně, a to v 80%, prokazuje nesouhlas sociálních pracovníků s medializací případů nezletilých dětí. Pouze 6% s medializací souhlasí a 14% medializace nevadí.

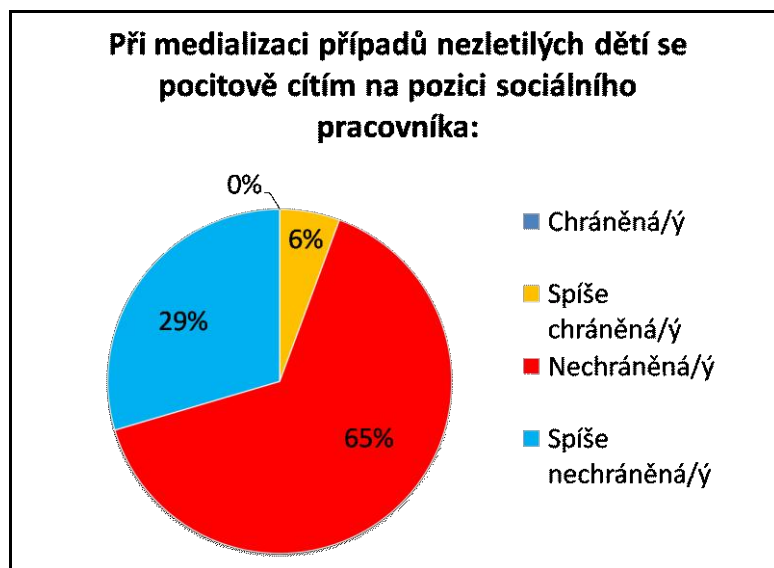
Graf 8: Názor sociálních pracovníků OSPOD na objektivnost medializovaných případů nezletilých dětí

Graf č. 8 v plných 99% ukazuje, že medii zveřejněné případy nezletilých dětí jsou pouze jednostranným vyjádřením. Případy jsou veřejnosti podávány zkresleně, bez možnosti vyjádření i druhé strany. Pouze 1% se domnívá, že zveřejněné případy jsou objektivním sdělením veřejnosti.

Graf 9: Osobní zkušenost sociálních pracovníků OSPOD s medializací případů nezletilých dětí

Plných 45% dotázaných sociálních pracovníků OSPOD dle grafu č. 9 odpovědělo, že má osobní zkušenost s medializací případů nezletilých dětí. Pouze 55% osobní zkušenost s medializací nemá.

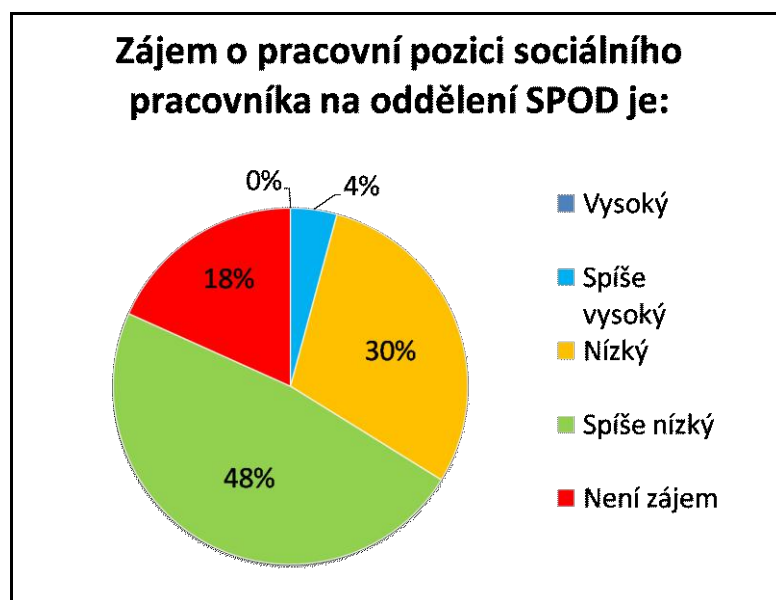

Graf 10: Pocit ochrany sociálních pracovníků OSPOD při medializaci případů nezletilých dětí

Vyhodnocením grafu č. 10 uvedlo 65% respondentů, že se cítí být při medializaci případů nezletilých dětí nechráněni a 29% spíše nechráněni. Pocit téměř nulové ochrany jistě vyplývá z mlčenlivosti, kterou každý sociální pracovník má zákonem uloženou, a je

mu tímto odebrána možnost se bránit. Z této situace těží jen aktér zveřejnění případu, neboť široké veřejnosti jsou podávány pouze jednostranné informace.

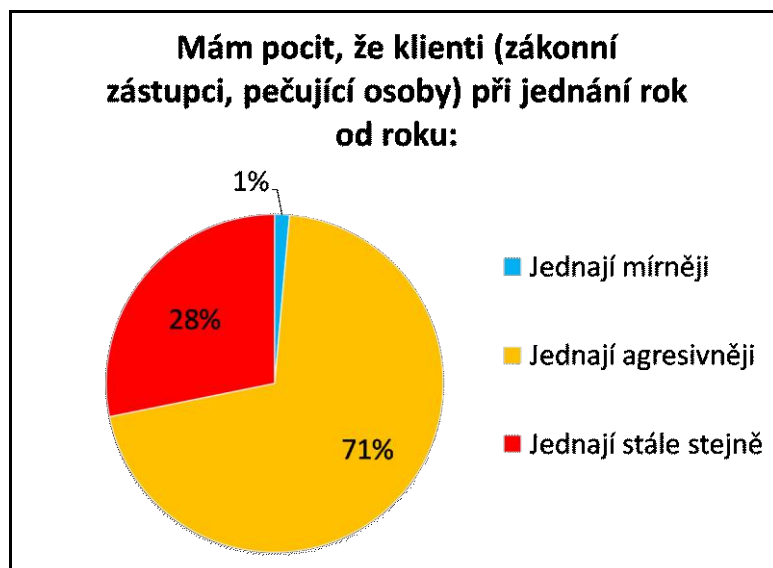
Pouze 6% respondentů uvádí, že se cítí spíše chráněno. Alarmující je, že chráněný se necítí žádný ze sociálních pracovníků OSPOD.

Graf 11: Zájem o pracovní pozici sociálního pracovníka na OSPOD

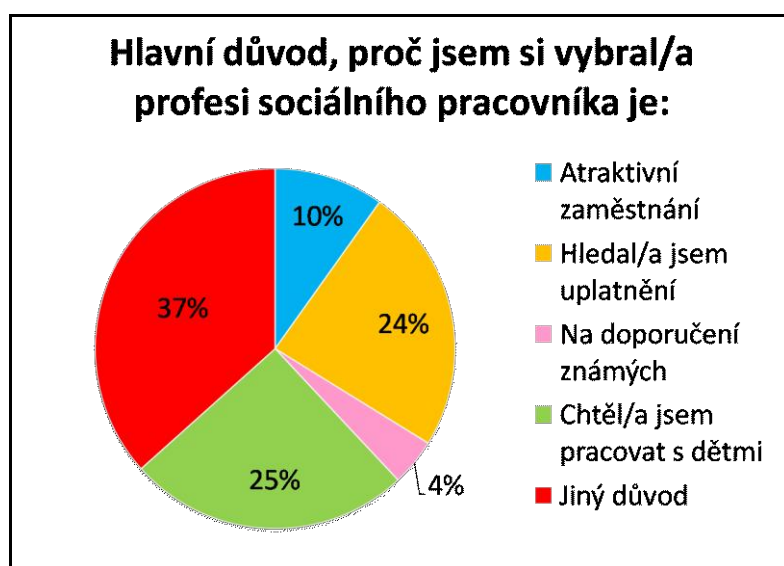
Z odpovědí respondentů bylo grafem č. 11 vyhodnoceno, že na pozici sociálního pracovníka na oddělení sociálně-právní ochrany dětí není příliš vysoký zájem. 30% dotázaných uvedlo, že je zájem nízký, 48% spíše nízký a 18% odpovědělo, že není zájem žádný. Nikdo z dotázaných respondentů neuvedl, že je o pozici vysoký zájem, jen 4% si myslí, že je o pozici na OSPOD zájem spíše vysoký.

Graf ukazuje, že mezi sociálními pracovníky není pozice na OSPOD lukrativním zaměstnáním.

Graf 12: Náзор sociálních pracovníků OSPOD na kulturu jednání s klienty

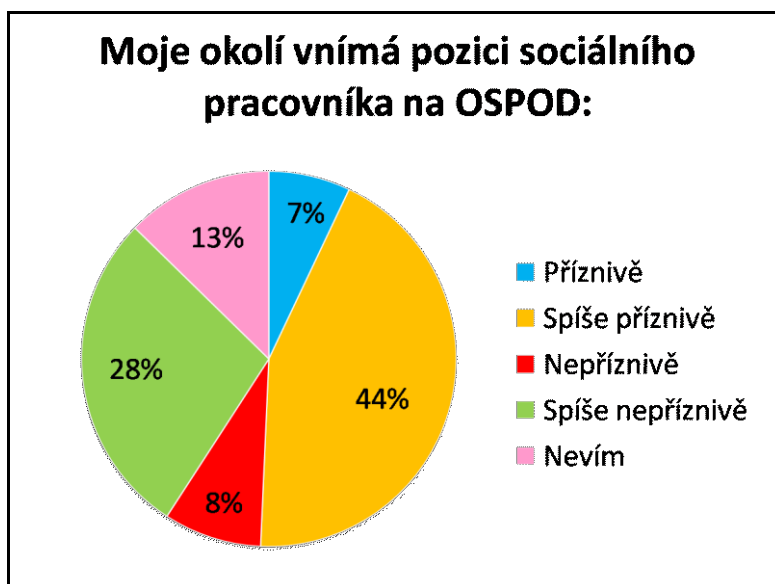
Po vyhodnocení grafu č. 12 bylo zjištěno, že 71% pracovníků OSPOD si myslí, že klienti, s nimiž jednají, jsou rok od roku agresivnější. Jen 28% uvedlo, že s nimi klienti jednají stejně a pouze 1% sdělilo, že jednají mírněji.

Graf 13: Důvod vybrání profese sociálního pracovníka OSPOD

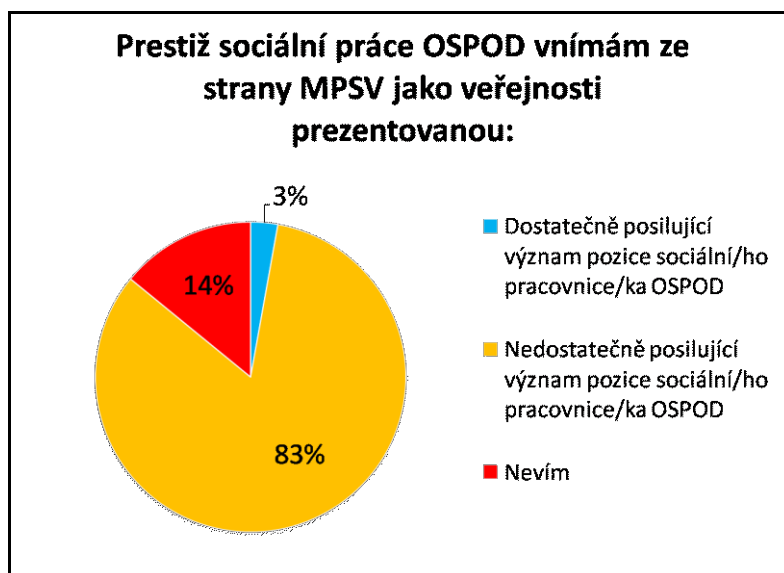
Graf č. 13 znázorňuje, že na pozici sociálního pracovníka OSPOD nastoupilo 10% respondentů z důvodu atraktivního zaměstnání, 24% hledalo uplatnění, 25% chtělo pracovat s dětmi, jen 4% nastoupilo na doporučení jiné osoby a 37% mělo pro nástup jiný důvod.

Z vyhodnocení je patrné, že pozice sociálního pracovníka OSPOD není mezi oslovenými respondenty atraktivní zaměstnání.

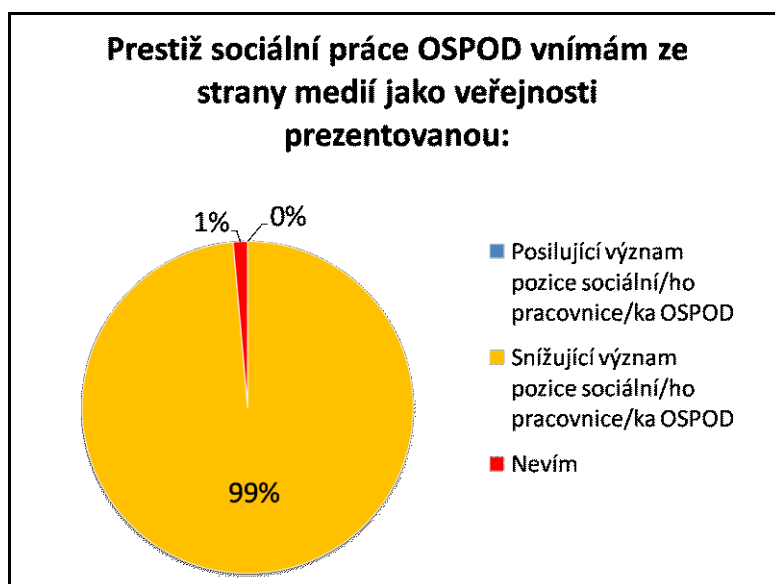
Graf 14: Okolím vnímaná pozice sociálního pracovníka OSPOD

Oslovení respondenti si dle grafu č. 14 myslí, že jejich pracovní pozice je okolím vnímána v 7% příznivě a ve 44% spíše příznivě, v 8% nepříznivě a ve 28% spíše nepříznivě. 13% respondentů nedokázalo odpovědět.

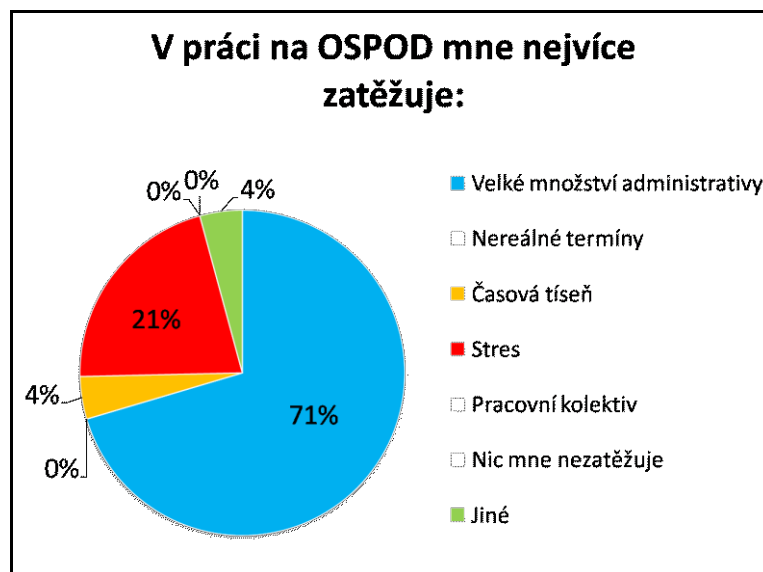
Graf 15: Prestiž sociální práce OSPOD prezentovaná ze strany MPSV

Graf č. 15 vyhodnocuje názor sociálních pracovníků OSPOD na prezentaci jejich pozic ze strany MPSV veřejnosti. Plných 83% má pocit, že MPSV nedostatečně prezentuje a posiluje význam pozice sociálního pracovníka OSPOD. Pouze 3% si myslí, že prezentace veřejnosti je dostatečná a 14% nedokázalo odpovědět.

Graf 16: Prestiž sociální práce OSPOD prezentovaná ze strany medií

Vyhodnocením grafu č. 16 bylo zjištěno, že 99% oslovených respondentů je přesvědčeno o snižujícím významu jejich pracovní pozice ze strany medií. Je otázkou, zda media takto jednají účelově z důvodu zisku a zvýšení sledovanosti. V každém případě si nikdo z respondentů nedomnívá, že media jejich pracovní pozici před veřejností posilují. Pouze 1% dotázaných nedokázalo na otázku odpovědět.

Graf 17: Zátěže na pozici sociálního pracovníka OSPOD

Vyhodnocením dotazu na zátěže při práci sociálních pracovníků OSPOD bylo dle grafu č. 17 z odpovědí 71% dotázaných zjištěno, že nejvíce zatěžující činností je vysoká administrativa. 21% dotázaných určilo stres a po 4% časovou tíseň a jiné možnosti. Nereálné termíny a pracovní kolektiv nikdo neurčil stejně tak, jako že tato pozice je zcela bez zátěže.

Graf 18: Zátěže z grafu č. 17 jako možné důvody pro změnu zaměstnání

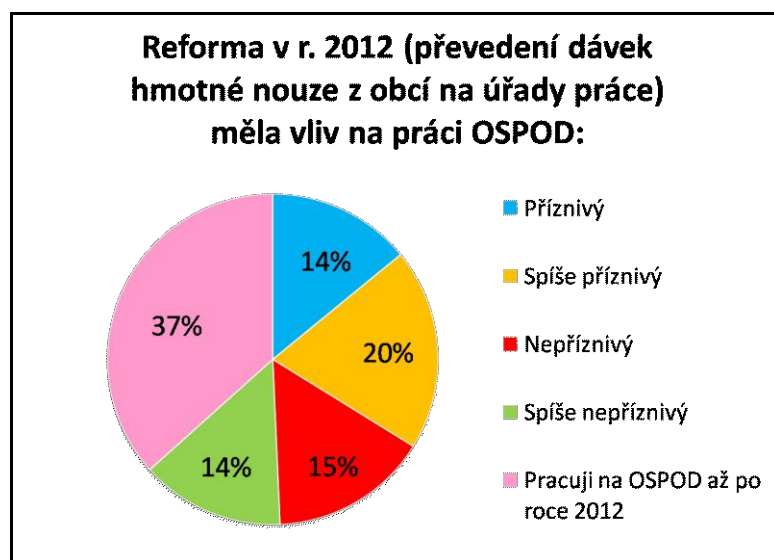
Z odpovědí znázorněných v grafu č. 18 bylo vyhodnocením zjištěno, že zatížení není důvodem k výpovědi u 27% respondentů, 32% odpovědělo spíše ne a 2% nedokázalo

odpovědět. Naopak případnou výpověď zvažuje 11% dotázaných a 28% se k výpovědi spíše přiklání.

Graf 19: Motivace pro výkon sociálního pracovníka na pozici OSPOD

Motivací pro pracovníky OSPOD se vyhodnocením grafu č. 19 v 48% prokázala profese, která sociální pracovníky baví a naplňuje. Po 18% je pro pracovníky motivací spokojenost klienta a pracovní kolektiv. 6% dotázaných určilo jako motivaci pocit zodpovědnosti a pouze pro 3% je motivací finanční ohodnocení. 7% oslovených má jiné motivace. Pocit moci jako motivaci pro tuto profesi nikdo neurčil.

Graf 20: Náзор sociálních pracovníků OSPOD na vliv reformy z r. 2012 na výkon sociálně-právní ochrany dětí

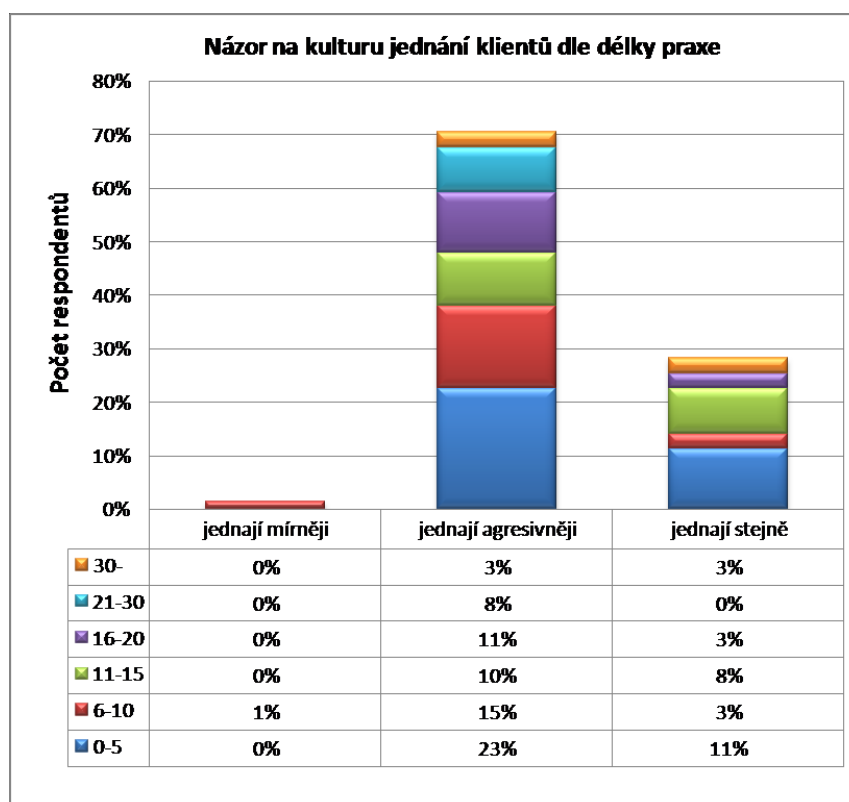
Dotazem, zda měla reforma z roku 2012, kdy došlo k převedení dávkových systémů z obcí na úřady práce, vliv na výkon sociálně-právní ochrany dětí uvedlo dle grafu č. 20 kladné stanovisko 34%, z čehož 14% označilo změnu za příznivou a 20% za spíše příznivou. 15% se k reformě staví nepříznivě a 14% spíše nepříznivě. 37% dotázaných se k vlivu reformy nedokázalo vyjádřit, protože na pozici OSPOD nastoupili až po roce 2012.

4.4 Vyhodnocení vlastního průzkumu

Následující grafy jsou zpracovány kombinací vyhodnocených anonymních odpovědí dotázaných respondentů tak, jak danou problematiku vnímají.

Získané odpovědi byly zpracované v tabulkovém procesoru Microsoft Excel.

Zdroj: autorka práce (vlastní šetření).

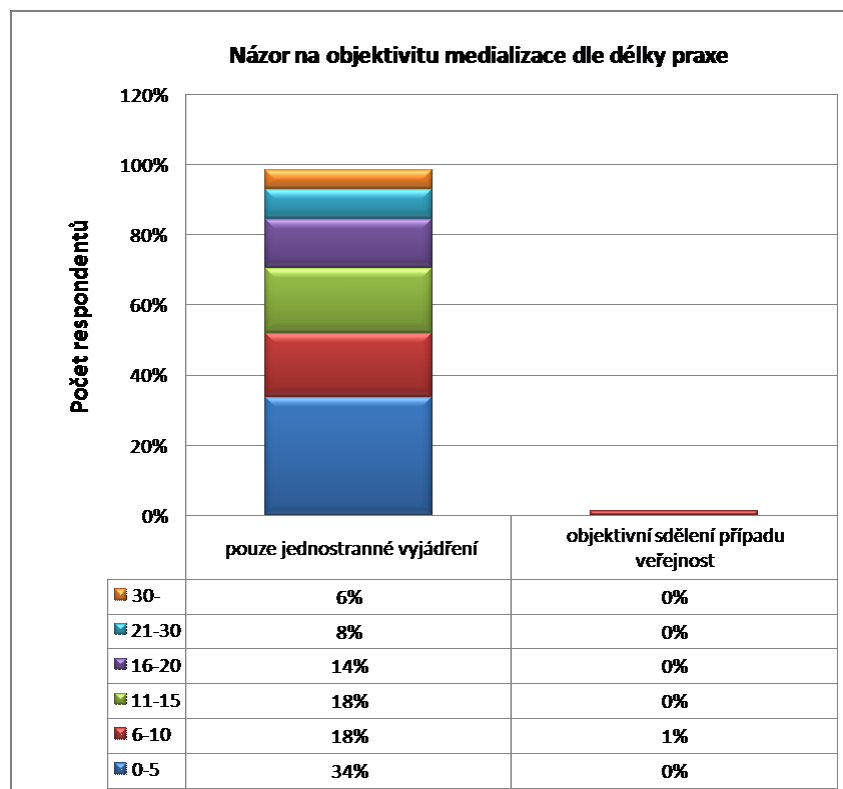

Graf 21: Názor na kulturu jednání klientů dle délky praxe sociálních pracovníků OSPOD

Názor na kulturu jednání klientů uvedlo v grafu č. 21 pouze 1% z dotázaných respondentů s délkou praxe 6 – 10 let, že klienti jednají mírněji. 28% respondentů uvedlo, že klienti jednají stejně. Plných 71% uvedlo, že klienti jednají agresivněji, z toho byli

nejpočetnější skupinou v počtu 23% respondenti s délkou praxe do 5 let. Zbýlých 48% bylo zastoupeno ostatními skupinami respondentů.

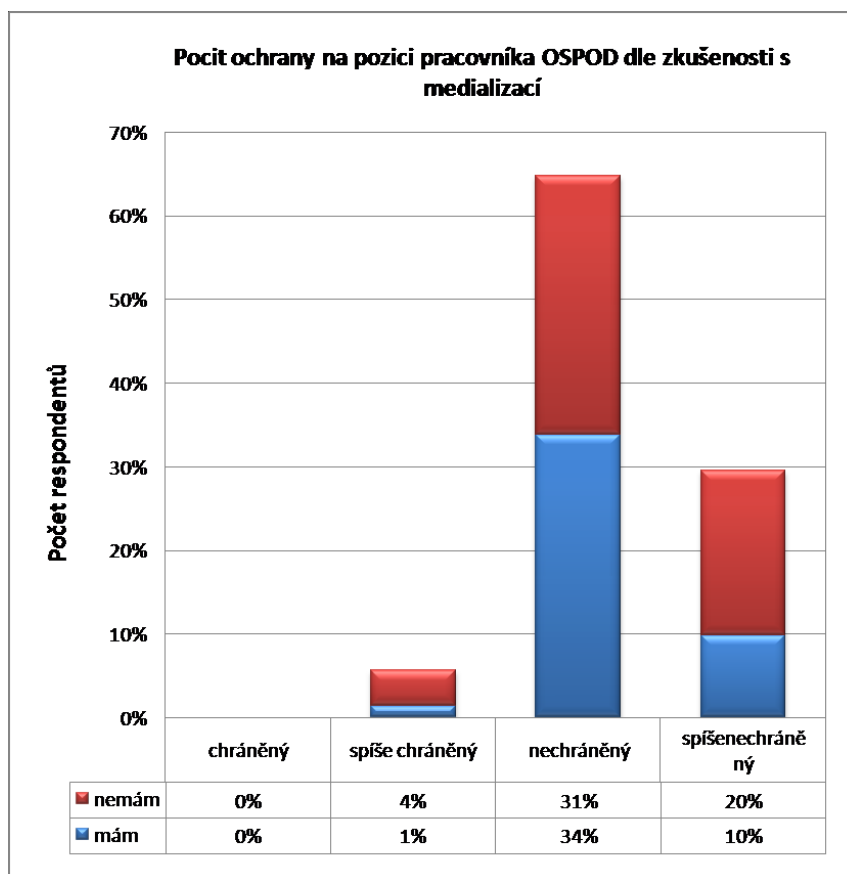
Tímto se průzkumová otázka č. 1, že klienti sociálně-právní ochrany dětí jednají se sociálními pracovníky útočněji, se potvrdila.

Graf 22: Názor na objektivitu medializace dle délky praxe sociálních pracovníků OSPOD

Vyhodnocením grafu č. 22 bylo zjištěno, že názor na objektivitu medializace případů nezletilých dětí je dle 99% dotázaných respondentů jednostranné vyjádření. Pouze 1% s délkou praxe 6 – 10 let odpovědělo, že zveřejnění je objektivní sdělení případu veřejnosti.

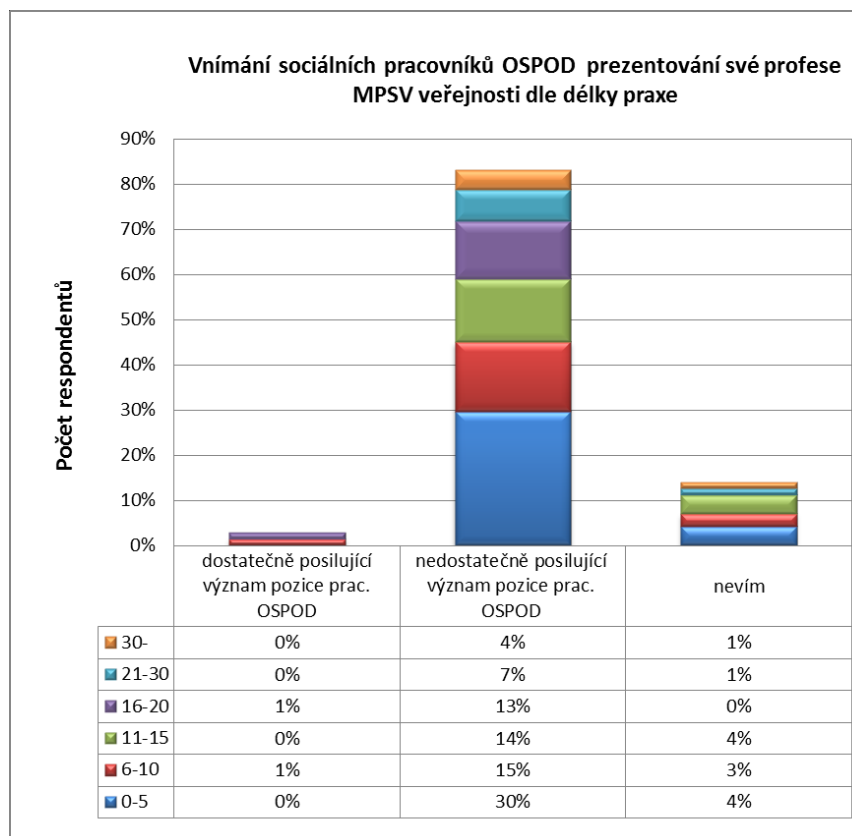
Průzkumová otázka č. 2, že sociální pracovníci OSPOD vnímají medializaci případů nezletilých dětí jako jednostranné vyjádření, se potvrdila.

Graf 23: Pocit ochrany na pozici sociálního pracovníka OSPOD dle zkušenosti s medializací

Graf č. 23 vyhodnocením prokázal, že nikdo z dotázaných respondentů se necítí být chráněný před medializací případů nezletilých dětí. Pouze 5% z dotázaných uvedlo, že se cítí být spíše chráněnými. 65% se cítí být nechráněnými, z toho 34% má s medializací osobní zkušenost a 31% respondentů tuto zkušenost nemá. 30% uvedlo, že se cítí být spíše nechráněnými. Alarmujícím je, že celkem 95% dotázaných sociálních pracovníků OSPOD se cítí být nechráněnými bez ohledu, zda mají nebo nemají osobní zkušenost s mediálními kauzami, nebo má pochybnosti o své ochraně.

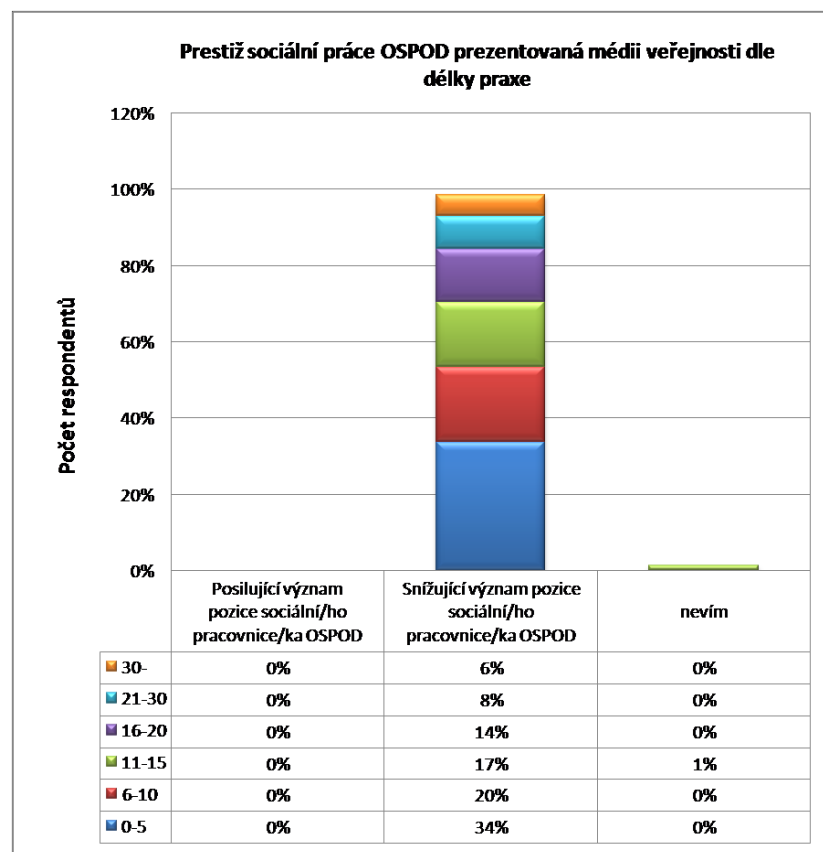
Průzkumová otázka č. 3, že sociální pracovníci OSPOD vnímají na své pracovní pozici nedostatečnou ochranu při medializaci případů nezletilých dětí, se potvrdila.

Graf 24: Vnímání sociálních pracovníků OSPOD prezentování své profese MPSV veřejnosti dle délky praxe

Graf č. 24 vyhodnocuje vnímání sociálních pracovníků, jak Ministerstvo práce a sociálních věcí veřejnosti prezentuje pracovní pozici na oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Až 83% respondentů uvedlo, že význam jejich pracovní profese MPSV prezentuje veřejnosti nedostatečně. Pouze 2% dotázaných odpovědělo, že prezentace je dostatečná. Zbylí respondenti nedokázali na tuto otázku odpovědět. Překvapujícím je zjištění, že nikdo ze sociálních pracovníků s délkou praxe nad 20 let neodpověděl kladně.

Tímto se průzkumová otázka č. 4, že prestiž sociálního pracovníka OSPOD je ze strany MPSV dostatečně prezentovaná, nepotvrdila.

Graf 25: Prestiž sociální práce OSPOD prezentovaná médii veřejnosti dle délky praxe sociálních pracovníků

Graf č. 25 vyhodnocuje názor sociálních pracovníků OSPOD na prezentaci své pracovní profese médii veřejnosti. Překvapující se shoda respondentů, kteří v 99% odpověděli, že média prestiž sociálních pracovníků snižují. Pouze 1% nedokázalo na tuto otázku odpovědět. Nikdo z uvedených respondentů necítí od médií veřejnou podporu své pracovní pozice na sociálně-právní ochraně dětí.

Průzkumová otázka č. 5, že prestiž sociální práce OSPOD není ze strany médií dostatečně podporována, se jednoznačně potvrdila.

5 SHRNUTÍ PRŮZKUMU

Pozice výkonu sociálně-právní ochrany dětí jsou v Plzeňském kraji z 96% obsazeny ženami. Otázkou je, zda je toto ovlivněno negativními dopady na pracovní pozici OSPOD, které odkrylo dotazníkové šetření bakalářské práce.

Zajímavým zjištěním byla prokázána velmi nízká praxe sociálních pracovníků na oddělení sociálně-právní ochrany dětí, kdy s maximální 5letou praxí je zastoupeno 34% dotázaných a 20% s praxí do 10 let. Zda souvisí s odchodem zkušených pracovníků zatížením vysokou administrativou, která byla potvrzena až u 71% dotázaných, je otázkou.

Otázky zaměřené na medializaci případů nezletilých dětí prokázaly, že drtivá většina dotázaných vnímá zveřejnění kauz jako jednostranné vyjádření, které účelově manipuluje s veřejným míněním. Pravděpodobně proto 80% respondentů se zveřejněním nesouhlasí, neboť z důvodu zákonné mlčenlivosti se nemohou k případu vyjádřit, očistit se a uvést tak kauzu na pravou míru. S ohledem na věk zúčastněných dětí je mlčenlivost v každém případě na místě, avšak tato informace by měla být zveřejňována ruku v ruce současně s kauzou, aby nedocházelo k cílené manipulaci veřejného mínění.

Vyhodnocením dotazu na zájem o pracovní pozici na OSPOD bylo zjištěno, že 78% respondentů uvedlo nízký nebo spíše nízký zájem o tuto profesi a 18% nezájem. Z toho vyplývá, že se nejedná pro nové zájemce o příliš atraktivní pracovní místo. Pokud bereme v úvahu, že 71% dotázaných uvedlo, že agresivita klientů stoupá, stejné procento uvedlo, že je zatěžuje vysoká administrativa a podpora ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí je v 83% nedostatečná, jsou tyto důvody pro nezájem pochopitelné. K prestiži nepřispívají ani média, neboť v 99% respondenti uvedli, že veřejně snižují význam pozice sociálního pracovníka OSPOD.

V souhrnu lze říci, že hlavní otázka průzkumu, zda pracovní pozice sociálně-právní ochrany dětí není vnímána jako prestižní postavením, byla vyhodnocením odpovědí sociálních pracovníků OSPOD potvrzena.

ZÁVĚR

Práce sociálního pracovníka je náročným povoláním. Je to práce s lidmi a pomoc při řešení jejich nepříznivých životních osudů.

Rodina v naší společnosti se neustále mění a ztrácí podobu tradiční rodiny. Děti se často rodí do nesezdaných svazků a mnohdy vyrůstají v neúplných rodinách. Problémy, které s tím souvisí, následně řeší orgán sociálně-právní ochrany dětí, ať už se jedná o určení výchovy a výživy nezletilých dětí, vymáhání výživného, řešení konfliktních vztahů mezi rodiči, ohrožování výchovy dítěte nebo řešení poruch chování nezletilých dětí apod. Sociální pracovníci a kurátoři na OSPOD vykonávají velmi náročnou práci, kterou jim především zhrzení rodiče a média ničím neulehčují.

Bakalářská práce zmapovala možné negativní vlivy, které na sociální pracovníky OSPOD působí. Dotazníkovým průzkumem bylo potvrzeno, že informace podávané médiu o skutečně důležitých událostech nahrazuje mnohdy konzum. Ve vztahu k tématu bakalářské práce takový problém vyvstává v mediální oblasti v důsledku kolize povinné mlčenlivosti sociálních pracovníků OSPOD na straně jedné a svobody projevu, resp. svobody tisku, na straně druhé. V této sporné situaci postrádám existenci ochrany, která by v medializovaných kauzách nezletilých dětí hájila zájmy sociálních pracovníků, kteří jsou povinni zachovávat mlčenlivost před negativním ovlivňováním společnosti na základě polopravd, lží a záměrně zkreslených informací podporujících jednostranné vyjádření rodiče-klienta OSPOD. „*Když očekáváme od tisku, že poskytne hlavní díl pravdy, opíráme se o scestný úsudek.*“ (Lippmann, 2015, s. 288) Účelově zmanipulované povědomí společnosti není pro dnešní média překážkou. „*Problém, jak upoutat pozornost, není v žádném případě totožný se zařazováním zpráv podle ohledu určených náboženským učením, nebo jinou formou etické kultury. Jde o problém, jak vyvolat u čtenáře emoci a způsoby, aby získal pocit osobní identifikace s příběhy, jež čte. Zpráva, která nenabídne příležitost pro zapojení do líčeného děje, není pro široké publikum přitažlivá.*“ (Lippmann, 2015, s. 282)

Z mého působení na oddělení sociálně-právní ochrany dětí v průběhu praxe jsem byla seznámena s několika uveřejněnými kauzami, které nebyly veřejnosti objektivně prezentovány. Sociální pracovníci OSPOD i přes nátlak reportérů, aby se veřejně k případu vyjádřili, museli zachovat zákonnou mlčenlivost, a poté snášet útlaky z médií a nepříznivě ovlivněné veřejnosti.

Vyhodnocením dotazníku byl potvrzen nízký zájem o pracovní pozici sociálního pracovníka OSPOD, který mohl být ovlivněn nároky na dosažené vzdělání, ale také stoupající agresivitou klientů, pocitem nízké podpory ze strany MPSV před veřejností a nulovou podporu ze strany médií. Můžeme polemizovat o tom, zda média účelově dehonestují pozici OSPOD. Příkladem z minulosti by mohla být uvedena sociální pracovnice paní Zubatá z filmu Kolja a další podobné herecké role, kdy pracovnice orgánu sociálně-právní ochrany dětí je vystavena veřejnosti jako necitelná, chladná osoba bez zájmu. Nikde již není zmíněno, že problémy v rodinách si vytváří rodiče sami, a jako zbraň ve vzájemném souboji bezohledně používají vlastní děti, na kterých se tento boj nesmazatelně podepisuje.

Bakalářská práce, potvrdila, že pozice sociálního pracovníka sociálně-právní ochrany dětí není prestižním postavením, což pro většinu lidí nebude překvapivým zjištěním. Důležité však je si uvědomit, co tento rozšířený názor způsobuje. Přes všechna negativa, která profese sociálního pracovníka OSPOD obnáší, vnímám tuto práci jako potřebnou a v budoucnu bych v ní chtěla najít pracovní uplatnění.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A DALŠÍCH INFORMAČNÍCH ZDROJŮ

SEZNAM POUŽITÝCH ČESKÝCH ZDROJŮ:

ARNOLDOVÁ, A.: *Sociální péče I. díl*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-9898-1.

ARNOLDOVÁ, A.: *Sociální péče II. díl*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-9307-3.

BECHYŇOVÁ, V.: *Případové konference*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0181-6.

BECHYŇOVÁ, V., KONVIČKOVÁ, M.: *Sanace rodiny*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-392-5.

CARROLL, M., THOLSTRUPOVÁ, M.: *Integrativní přístupy k supervizi*. Praha: TRITON, 2004. ISBN 80-7254-582-5.

ELICHOVÁ, M.: *Sociální práce*. Praha: Grada Publishing, 2017. ISBN 978-80-271-0080-4.

FISCHER, O., MILFAIT, R.: *Etika pro sociální práci*. Praha: Jabok – Vyšší odborná škola sociálně pedagogická a teologická, 2008. ISBN 978-8-0904-1373-3.

GULOVÁ, L.: *Sociální práce pro pedagogické obory*. Praha: Grada Publishing, 2011. ISBN 978-80-247-3379-1.

HAWKINS, P., SHOHET, R.: *Supervize v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-715-9.

CHRÁSKA, M.: *Metody pedagogického výzkumu*. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

JANSKÝ, P.: *Dítě s problémovým chováním a náhradní výchovná péče ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy*. Hradec Králové: Gaudamus, 2014. ISBN 978-80-7435-534-9.

JEKLOVÁ, M., REITMAYEROVÁ, E.: *Syndrom vyhoření*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. ISBN 80-86991-74-1.

JIRÁK, J., KÖPPLOVÁ, B.: *Média a společnost: stručný úvod do studia médií a mediální komunikace*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-287-4.

KOCUROVÁ, M. a kol.: *Speciální pedagogika pro pomáhající profese*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2002. ISBN 80-7082-844-7.

- KOPŘIVA, K.: *Lidský vztah jako součást profese*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1147-1.
- KRAJSKÉ ÚŘADY ČR, MPSV: *Doporučený postup o činnosti a evidenci sociálního pracovníka – sociálního kurátora k realizaci činností sociální práce na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností*. MPSV, 2016. ISBN neuvedeno.
- LINHART, J. a kol.: *Slovník cizích slov pro nové století*. Litvínov: Dialog, 2003. ISBN 80-85843-61-7.
- LIPPMANN, W.: *Veřejné mínění*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0939-3.
- MALÍK HOLASOVÁ, V.: *Kvalita v sociální práci a sociálních službách*. Praha: Grada Publishing, 2014. ISBN 978-80-247-4315-8.
- MATOUŠEK, O. a kol.: *Encyklopedie sociální práce*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7.
- MATOUŠEK, O.: *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-548-2.
- MATOUŠEK, O., a kol.: *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.
- MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H.: *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0522-7.
- MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H. a kol.: *Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0697-2.
- MPSV: *Metodická příručka pro kurátory pro děti a mládež*. Praha: MPSV, 2016. ISBN neuvedeno.
- OPATRŇÝ, M.: *Sociální práce a teologie*. Praha: Vyšehrad, 2013. ISBN 978-80-7429-408-2.
- PILÁT, M.: *Komunitní plánování sociálních služeb v současné teorii a praxi*. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0932-4.
- ŠŤASTNÁ, J.: *Když se řekne komunitní práce*. Praha: Karolinum, 2016. ISBN 978-80-246-3356-5.
- TOMEŠ, I. a kol.: *Sociální správa: úvod do teorie a praxe*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-73-67-483-0.
- TOMEŠ, I.: *Vzdělávací standardy v sociální práci: pro středoškolský, vyšší odborný a vysokoškolský stupeň*. Praha: Sociopress, 1997. ISBN 978-80-9022-603-6.
- ÚLEHLA, I.: *Umění pomáhat*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2005. ISBN 80-86429-36-9.

SEZNAM POUŽITÝCH ZAHRANIČNÍCH ZDROJŮ:

BEŇO, P., ANDREJIOVÁ, L., ŠRAMKA, M.: *Spolupráca pomáhajúcich profesií – determinant kvality života populácie I. zväzok*, Bratislava: Samosato, 2012. ISBN 978-80-89464-10-4.

BEŇO, P., ANDREJIOVÁ, L., ŠRAMKA, M.: *Spolupráca pomáhajúcich profesií – determinant kvality života populácie II. zväzok*, Bratislava: Samosato, 2012. ISBN 978-80-89464-10-4.

SEZNAM LEGISLATIVNÍCH NOREM:

SDĚLENÍ č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte.

Vyhláška č. 473/2012 Sb., o provedení některých ustanovení zákona o sociálně-právní ochraně dětí.

Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod České republiky.

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.

Zákon č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi

Zákon č. 73/2011 Sb., o Úřadu práce České republiky

Zákon č. 332/2013 Sb., o vzoru Standardizovaného záznamu sociálního pracovníka

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ:

Etický kodex sociálního pracovníka České republiky: Akademie poskytovatelů sociálních služeb [online]. [cit. 17.1.2019]. Dostupné z:

http://www.apsscr.cz/ckfinder/userfiles/files/Etick%C3%BD%20kodex_Profesn%C3%AD%20svaz_verII.pdf

Latinsky-slovník.latinsky.cz [online]. [cit. 12.2.2019]. Dostupné z: <http://latinsky-slovník.latinsky.cz/latinsko-cesky/socialis.html>

MPSV: Doporučený postup č. 1/2018 k realizaci činností sociální práce na pověřených obecních úřadech, obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a krajských úřadech [online]. [cit. 12. 2. 2019]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/33047/DP_1_2018.pdf

MPSV: Registr sociálních služeb. [online]. [cit. 17. 4. 2019]. Dostupné z:

http://iregistr.mpsv.cz/socreg/hledani_sluzby.do?SUBSESSION_ID=1561400470117_1

MPSV: Vymezení sociální práce na obecní a krajské úrovni ve výkonu přenesené působnosti od 1. 1. 2012 [online]. [cit. 22. 3. 2019]. Dostupné z:

https://socialniportal.kraj-jihocesky.cz/files/vymezeni_socialni_prace_-_mpsv.pdf

Instrukce č. 19/2016 Minimální standard rozsahu sociální práce na Úřadu práce České republiky v kontextu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů [online]. [cit. 15.2.2019]. Dostupné z:

https://www.mpsv.cz/files/clanky/30660/Instrukce_19-2016.pdf

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

IPOD	- individuální plán ochrany dítěte
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
OSPOD	- orgán sociálně-právní ochrany dětí
Sb.	- sbírka

SEZNAM GRAFŮ

GRAF 1: SLOŽENÍ RESPONDENTŮ PODLE POHLAVÍ	39
GRAF 2: SLOŽENÍ RESPONDENTŮ PODLE VĚKU	39
GRAF 3: DOSAŽENÍ VZDĚLÁNÍ DLE ZÁKONA Č. 108/2006, O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH	40
GRAF 4: SLOŽENÍ RESPONDENTŮ PODLE NEJVYŠŠÍHO DOSAŽENÉHO VZDĚLÁNÍ.....	41
GRAF 5: SLOŽENÍ RESPONDENTŮ PODLE STUDIJNÍHO OBORU DLE ZÁKONA Č. 108/2006 SB., O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH	41
GRAF 6: DÉLKA PRAXE NA POZICI SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA OSPOD.....	42
GRAF 7: NÁZOR SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD NA MEDIALIZACI PŘÍPADŮ NEZLETILÝCH DĚTÍ	43
GRAF 8: NÁZOR SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD NA OBJEKTIVNOST MEDIALIZOVANÝCH PŘÍPADŮ NEZLETILÝCH DĚTÍ	43
GRAF 9: OSOBNÍ ZKUŠENOST SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD S MEDIALIZACÍ PŘÍPADŮ NEZLETILÝCH DĚTÍ	44
GRAF 10: POCIT OCHRANY SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD PŘI MEDIALIZACI PŘÍPADŮ NEZLETILÝCH DĚTÍ	44
GRAF 11: ZÁJEM O PRACOVNÍ POZICI SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA NA OSPOD	45
GRAF 12: NÁZOR SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD NA KULTURU JEDNÁNÍ S KLIENTY	46
GRAF 13: DŮVOD VYBRÁNÍ PROFESY SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA OSPOD.....	46
GRAF 14: OKOLÍM VNÍMANÁ POZICE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA OSPOD	47
GRAF 15: PRESTÍŽ SOCIÁLNÍ PRÁCE OSPOD PREZENTOVANÁ ZE STRANY MPSV	47
GRAF 16: PRESTÍŽ SOCIÁLNÍ PRÁCE OSPOD PREZENTOVANÁ ZE STRANY MEDIÍ	48
GRAF 17: ZÁTĚŽE NA POZICI SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA OSPOD.....	49
GRAF 18: ZÁTĚŽE Z GRAFU Č. 17 JAKO MOŽNÉ DŮVODY PRO ZMĚNU ZAMĚŠTNÁNÍ	49
GRAF 19: MOTIVACE PRO VÝKON SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA NA POZICI OSPOD	50
GRAF 20: NÁZOR SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD NA VLIV REFORMY Z R. 2012 NA VÝKON SOCIÁLNĚ- PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ.....	50
GRAF 21: NÁZOR NA KULTURU JEDNÁNÍ KLIENTŮ DLE DÉLKY PRAXE SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD	51
GRAF 22: NÁZOR NA OBJEKTIVITU MEDIALIZACE DLE DÉLKY PRAXE SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD	52
GRAF 23: POCIT OCHRANY NA POZICI SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA OSPOD DLE ZKUŠENOSTI S MEDIALIZACÍ ...	53
GRAF 24: VNÍMÁNÍ SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ OSPOD PREZENTOVÁNÍ SVÉ PROFESY MPSV VEŘEJNOSTI DLE DÉLKY PRAXE	54
GRAF 25: PRESTÍŽ SOCIÁLNÍ PRÁCE OSPOD PREZENTOVANÁ MÉDII VEŘEJNOSTI DLE DÉLKY PRAXE SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ	55

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA A – VZOR DOTAZNÍKU.....	I
PŘÍLOHA B - DATABÁZE ÚDAJŮ NAVRÁCENÝCH DOTAZNÍKŮ.....	V
PŘÍLOHA C - KONTAKTNÍ ÚDAJE NA OSPOD V PLZEŇSKÉM KRAJI	VII
PŘÍLOHA D - BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE	VIII

Příloha A – Vzor dotazníku

Dobrý den, vážená paní, vážený pane,
dovolte mi, abych Vás požádala o vyplnění následujícího dotazníku, který je součástí empirické části mé bakalářské práce na téma „Postavení sociálního pracovníka v České republice“. Dotazník je anonymní a je cíleně zaměřený pouze na pracovnice/ky OSPOD. Získaná data budou sloužit pouze pro vyhodnocení průzkumu mé bakalářské práce. U každé otázky prosím vyberte jen jednu odpověď.
Děkuji Vám za ochotu, čas a spolupráci.

Bc. Karolína Šafaříková, DiS.

Studentka oboru: speciální pedagogika, Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova

E-mail: saf.karolina@gmail.com

1) Pohlaví:

- a) Žena
- b) Muž

2) Věk:

- a) Do 30 let
- b) 31 - 40 let
- c) 41 - 50 let
- d) 51 a více let

3) Vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách jsem:

- a) Dokončil/a až na pozici sociálního pracovníka
- b) Na pozici sociálního pracovníka jsem byl/a přijata již s ukončeným vzděláním
- c) Nesplňuji vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

4) Nejvyšší dosažené vzdělání:

- a) DiS.
- b) Bc.
- c) Mgr.
- d) Ing.
- e) Jiné

5) Vystudovaný obor splňující kvalifikaci sociálního pracovníka dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách:

- a) VOŠ – sociální práce a sociální pedagogika
- b) VOŠ – sociální pedagogika
- c) VOŠ – sociální a humanitární práce
- d) VOŠ – sociální práce
- e) VOŠ – sociálně právní činnost
- f) VOŠ – charitní a sociální činnost
- g) VŠ – sociální práce
- h) VŠ – sociální politika
- i) VŠ – sociální pedagogika
- j) VŠ – sociální péče

- k) VŠ – sociální patologie
- l) VŠ – právo
- m) VŠ – speciální pedagogika
- n) Nesplňuji vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

6) Délka praxe na pozici sociálního pracovníka OSPOD:

- a) Do 5 let
- b) 6-10 let
- c) 11-15 let
- d) 16-20 let
- e) 21-30 let
- f) 31 a více let

7) S medializací případů nezletilých dětí:

- a) Souhlasím
- b) Nesouhlasím
- c) Nevadí mi to

8) Medializace případů nezletilých dětí je většinou:

- a) Z důvodu mlčenlivosti sociálních pracovníků pouze jednostranné vyjádření
- b) Objektivní sdělení případu veřejnosti

9) S medializací případů nezletilých dětí osobní zkušenost:

- a) Mám
- b) Nemám

10) Při medializaci případů nezletilých dětí se pocitově cítím na pozici sociálního pracovníka:

- a) Chráněná/ý
- b) Spíše chráněná/ý
- c) Nechráněná/ý
- d) Spíše nechráněná/ý

11) Zájem o pracovní pozici sociálního pracovníka na oddělení SPOD je:

- a) Vysoký
- b) Spíše vysoký
- c) Nízký
- d) Spíše nízký
- e) Není zájem

12) Mám pocit, že klienti (zákonní zástupci, pečující osoby) při jednání rok od roku:

- a) Jednají mírněji
- b) Jednají agresivněji
- c) Jednají stále stejně

13) Hlavní důvod, proč jsem si vybral/a profesi sociálního pracovníka je:

- a) Atraktivní zaměstnání

- b) Hledal/a jsem uplatnění
- c) Na doporučení známých
- d) Chtěl/a jsem pracovat s dětmi
- e) Jiný důvod

14) Moje okolí vnímá pozici sociálního pracovníka na OSPOD:

- a) Příznivě
- b) Spíše příznivě
- c) Nepříznivě
- d) Spíše nepříznivě
- e) Nevím

15) Prestiž sociální práce OSPOD vnímám ze strany MPSV jako veřejnosti prezentovanou:

- a) Dostatečně posilující význam pozice sociální/ho pracovníce/ka OSPOD
- b) Nedostatečně posilující význam pozice sociální/ho pracovníce/ka OSPOD
- c) Nevím

16) Prestiž sociální práce OSPOD vnímám ze strany médií jako veřejnosti prezentovanou:

- a) Posilující význam pozice sociální/ho pracovníce/ka OSPOD
- b) Snížující význam pozice sociální/ho pracovníce/ka OSPOD
- c) Nevím

17) V práci na OSPOD mne nejvíce zatěžuje:

- a) Velké množství administrativy
- b) Nereálné termíny
- c) Časová tíseň
- d) Stres
- e) Pracovní kolektiv
- f) Nic mne nezatěžuje
- g) Jiné

18) Výše uvedené nedostatky v práci jsou pro mne možným důvodem pro změnu zaměstnání:

- a) Ano
- b) Spíše ano
- c) Ne
- d) Spíše ne
- e) Nevím

19) Na své práci sociálního pracovníka OSPOD vnímám jako motivaci:

- a) Spokojenost klienta
- b) Práce, která mě baví a naplňuje
- c) Pracovní kolektiv
- d) Pocit zodpovědnosti
- e) Pocit moci
- f) Finanční ohodnocení

g) Jiné

**20) Reforma v r. 2012 (převedení dávek hmotné nouze z obcí na úřady práce)
měla vliv na práci OSPOD:**

- a) Příznivý
- b) Spíše příznivý
- c) Nepříznivý
- d) Spíše nepříznivý
- e) Pracuji na OSPOD až po roce 2012

Příloha B - Databáze údajů navrácených dotazníků

	Pohlaví:	Věk:	Vzdělání dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (semi):	Novýřil dosažené vzdělání:	Výsledkový obsah seminářů/kvalifikační sociálního pracovníka dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách:	Délka praxe na pozici sociálního pracovníka OSPOD:	S mediálními příběhy z minulých dětí:	Mediální příběhy z minulých dětí jako včetně:	S mediálními příběhy z minulých dětí osobní zkušenosti:	Přímá mediální příprava z minulých dětí se podívá čím na pozici sociálního pracovníka:	Záměr o pracovní pozici sociálního pracovníka na oddělení OSPOD je:	Mám pocit, že klienti (zákonní zástupci, pěstiči/celé rodiny) při jednání rok od roku:	Hlavní důvod, proč jsem si vybrala/a pro práci sociálního pracovníka je:	Mám další vnitřní pozici sociálního pracovníka na OSPOD:	Přijetí sociální práce OSPOD vnímám ze strany MPSV jako veřejnosti:	Přijetí sociální práce OSPOD vnímám ze strany mediální veřejnosti:	V práci na OSPOD má nejvíce zájmu:	Vím, uvádění v mediálních zprávách pro mne možným důvodem pro změnu zaměstnání:	Na své práci sociálního pracovníka OSPOD vímám jako motivaci:	Kterým z r. 2012 (převážně negativní) hmotné nouze z obcí na úřady práce mále vlivná byla OSPOD:
dotazník\otázka	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
dotazník 1	1	3	1	3	13	4	2	1	1	4	4	2	4	2	2	2	1	4	2	3
dotazník 2	1	1	2	2	7	1	2	1	2	3	4	3	1	2	2	2	4	4	4	5
dotazník 3	1	3	1	3	13	3	2	1	1	3	5	2	4	2	2	2	1	4	2	3
dotazník 4	1	4	1	2	12	4	3	1	1	3	5	2	5	2	1	2	1	3	2	4
dotazník 5	1	3	1	2	1	4	3	1	1	3	3	2	4	2	2	2	1	4	2	1
dotazník 6	1	3	1	4	7	1	2	1	2	4	4	3	3	2	2	2	1	4	2	3
dotazník 7	1	1	2	1	1	1	3	1	2	4	2	3	4	5	2	2	4	3	2	5
dotazník 8	1	4	2	3	8	1	2	1	1	2	4	2	5	2	2	2	1	2	1	5
dotazník 9	1	3	1	3	13	2	2	1	1	3	4	3	2	1	2	2	4	4	2	3
dotazník 10	1	4	2	1	4	5	2	1	2	3	3	2	2	2	2	2	1	2	2	1
dotazník 11	1	4	1	4	4	6	2	1	1	3	5	2	5	5	2	2	1	4	2	4
dotazník 12	1	3	1	3	13	4	2	1	1	4	4	2	4	2	2	2	1	3	1	1
dotazník 13	1	4	3	5	14	6	2	1	1	3	5	3	5	3	2	2	1	3	2	3
dotazník 14	1	3	1	1	1	1	2	1	2	3	5	2	4	4	2	2	1	1	1	5
dotazník 15	1	4	2	5	12	3	2	1	1	3	3	2	2	1	2	2	1	2	2	4
dotazník 16	1	2	2	2	7	2	1	1	2	3	3	1	4	2	1	2	1	4	2	1
dotazník 17	1	1	1	2	7	1	2	1	2	4	5	2	2	2	2	2	4	2	3	5
dotazník 18	1	3	2	2	7	4	2	1	2	3	4	2	5	4	2	2	1	2	7	5
dotazník 19	1	2	2	1	4	3	2	1	2	4	4	3	2	2	3	2	1	4	4	2
dotazník 20	2	3	2	2	7	1	2	1	2	3	4	2	2	2	2	2	4	4	3	5
dotazník 21	1	2	2	3	8	2	3	2	2	2	4	2	4	1	2	2	4	2	7	5
dotazník 22	1	3	2	3	7	2	2	1	2	4	3	3	4	4	2	2	1	4	2	5
dotazník 23	1	1	1	2	13	2	2	1	1	3	5	2	5	2	3	2	1	3	2	1
dotazník 24	1	3	2	2	7	3	2	1	2	4	4	3	5	4	2	2	1	3	2	4
dotazník 25	1	2	2	2	12	2	3	1	1	4	4	2	4	2	2	2	1	3	1	4
dotazník 26	1	3	1	2	4	2	2	1	1	3	4	2	5	5	2	2	1	3	2	3
dotazník 27	2	4	1	2	9	3	3	1	2	3	3	3	4	4	2	2	1	5	7	2
dotazník 28	1	2	2	3	7	3	2	1	1	3	4	2	2	2	2	2	1	3	2	3
dotazník 29	1	2	2	3	7	3	2	1	1	3	4	2	2	4	2	2	1	2	3	2
dotazník 30	1	4	2	3	9	5	2	1	1	3	4	2	2	5	3	2	1	2	6	1
dotazník 31	1	1	1	2	14	1	2	1	2	4	4	2	2	4	2	2	1	2	3	5
dotazník 32	1	2	1	2	7	3	2	1	2	4	5	3	5	5	2	2	1	3	1	2
dotazník 33	1	2	2	3	7	1	2	1	2	3	4	2	5	2	2	2	4	3	3	5
dotazník 34	1	3	2	2	7	1	2	1	2	4	3	3	5	1	2	2	1	4	2	5
dotazník 35	1	2	2	3	7	1	3	1	2	4	3	3	2	4	3	2	7	3	2	5
dotazník 36	1	2	2	2	7	3	2	1	1	3	3	2	2	2	3	2	1	4	3	2
dotazník 37	1	2	2	3	7	2	2	1	1	3	5	2	4	3	2	2	1	1	2	2
dotazník 38	1	3	2	2	7	5	2	1	1	3	3	2	1	2	2	2	7	4	2	2
dotazník 39	1	1	2	1	1	1	2	1	2	2	4	2	1	2	3	2	1	3	2	5
dotazník 40	1	3	2	3	7	5	2	1	2	3	3	2	5	4	2	2	4	2	1	2
dotazník 41	1	2	1	3	7	4	2	1	2	4	2	2	5	3	2	2	3	2	6	1
dotazník 42	2	3	1	2	9	5	2	1	1	3	3	2	5	2	2	2	1	4	1	1
dotazník 43	1	2	2	1	4	1	2	1	2	3	4	2	4	4	2	2	1	4	1	5
dotazník 44	1	1	2	2	1	1	2	1	2	3	4	2	5	2	2	2	4	1	1	5
dotazník 45	1	2	2	2	8	3	3	1	2	4	2	3	2	2	3	3	1	4	1	5
dotazník 46	1	3	2	2	13	5	2	1	1	3	3	2	3	4	2	2	1	2	2	3
dotazník 47	1	2	2	1	4	2	2	1	2	3	4	2	4	5	2	2	1	2	1	2
dotazník 48	1	2	2	2	6	1	1	1	2	3	3	2	2	4	2	2	4	2	3	5
dotazník 49	1	2	2	3	9	1	2	1	2	3	4	2	5	4	2	2	1	1	3	5

dotazník 50	1	1	2	2	4	2	2	1	2	3	5	2	1	4	2	2	1	4	4	4
dotazník 51	1	2	2	2	8	2	2	1	2	3	4	2	5	4	3	2	4	2	7	5
dotazník 52	1	2	2	2	7	2	2	1	1	3	5	2	4	3	2	2	1	1	3	2
dotazník 53	1	4	2	5	5	6	2	1	1	3	5	2	5	3	2	2	3	1	2	2
dotazník 54	1	4	1	1	4	6	2	1	1	3	4	3	5	2	3	2	1	3	2	1
dotazník 55	1	3	1	1	4	4	2	1	2	3	3	3	5	2	2	2	4	2	7	4
dotazník 56	1	3	1	1	1	1	1	1	2	3	4	3	5	2	2	2	1	3	2	5
dotazník 57	1	3	2	2	7	4	2	1	1	3	4	3	4	4	2	2	1	2	4	3
dotazník 58	1	3	2	3	9	1	2	1	2	4	4	3	5	5	2	2	4	4	2	5
dotazník 59	1	4	2	3	7	2	2	1	1	4	4	2	5	2	2	2	1	4	2	5
dotazník 60	1	2	2	1	4	1	2	1	2	3	3	2	2	4	2	2	1	1	3	1
dotazník 61	1	3	2	3	7	4	2	1	1	3	3	2	4	4	2	2	1	2	2	4
dotazník 62	1	2	2	3	7	4	2	1	1	4	4	2	5	2	2	2	7	3	2	2
dotazník 63	1	3	2	1	1	1	2	1	2	3	3	2	5	5	2	2	1	3	2	5
dotazník 64	1	1	2	3	7	1	2	1	1	4	3	2	1	4	2	2	4	1	2	5
dotazník 65	1	2	2	3	7	1	2	1	2	3	4	2	5	2	2	2	1	3	2	5
dotazník 66	1	3	1	2	13	3	1	1	1	3	4	2	2	4	2	2	1	4	1	4
dotazník 67	1	2	2	2	7	1	3	1	2	2	3	2	1	2	2	2	1	3	3	2
dotazník 68	1	4	2	3	7	3	2	1	1	3	4	2	4	5	2	2	3	2	1	4
dotazník 69	1	3	1	2	1	2	3	1	2	3	5	2	1	3	2	2	1	4	3	2
dotazník 70	1	3	1	3	13	3	2	1	1	4	4	3	2	2	2	2	4	2	2	3
dotazník 71	1	1	2	2	7	1	2	1	2	4	3	3	3	1	3	2	1	4	3	3

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
odpověď 1	68	10	23	12	8	24	4	70	32	0	0	1	7	5	2	0	50	8	13	10
odpověď 2	3	23	47	30	0	14	57	1	39	4	3	50	17	31	59	70	0	20	34	14
odpověď 3		26	1	24	0	13	10			46	21	20	3	6	10	1	3	19	13	11
odpověď 4		12		2	10	10				21	34		18	20			15	23	4	10
odpověď 5				3	1	6					13		26	9			0	1	0	26
odpověď 6					1	4											0		2	
odpověď 7					29												3		5	
odpověď 8					4															
odpověď 9					5															
odpověď 10					0															
odpověď 11					0															
odpověď 12					3															
odpověď 13					8															
odpověď 14					2															

Příloha C - Kontaktní údaje na OSPOD v Plzeňském kraji

Kontaktní údaje orgánů sociálně-právní ochrany dětí v Plzeňském kraji			
Obecní úřad obce s rozšířenou působností	Adresa	Telefon	Webová adresa
Břovice	Hradišská 271, 336 01 Břovice	371 516 138	www.břovice-mesto.cz
Domažlice	U Nemocnice 578, 344 20 Domažlice	379 719 281	www.domazlice.info
Horažďovice	Mírové náměstí 1, 341 01 Horažďovice	376 547 530	www.sumavanet.cz/muhd/
Horšovský Týn	nám. Republiky 52, 346 01 Horšovský Týn	379 415 163	www.muht.cz
Klatovy	Vídeňská 66, 339 01 Klatovy	376 347 264	www.klatovy.cz
Kraňovice	Manětínská 493, 331 41 Kraňovice	373 300 244	www.kraňovice.cz
Nepomuk	Náměstí Augustina Němejce 63, 335 01 Nepomuk	371 519 735	www.urad-nepomuk.cz
Nýřany	Americká 8/39, 304 66 Pízeň	377 832 310	www.nyřany.cz
Pízeň Magistrát města	Martinská 2, 301 00 Pízeň 3	378 033 300	www.pízen.eu
Pízeň ÚMO 1	ařej Svobody 60, 323 00 Pízeň 1	378 031 114	www.pízen.eu
Pízeň ÚMO 2	Koterovská 83, 326 00 Pízeň 2	378 031 112	www.pízen.eu
Pízeň ÚMO 3	sady Pětatřicátníků 7-9, 301 00 Pízeň 3	378 031 113	www.pízen.eu
Pízeň ÚMO 4	Mohylová 55, 312 00 Pízeň 4	378 031 114	www.pízen.eu
Pízeň ÚMO 5	Prvomájová 100/21, 322 00 Křimice	378 036 801	https://umo5.pízen.eu
Pízeň ÚMO 6	Klatovská 243, 321 00 Litice	378 036 821	https://umo6.pízen.eu
Pízeň ÚMO 7	V Radčích 9, 322 00 Radčice	378 036 841	https://umo7.pízen.eu
Pízeň ÚMO 8	Veská 11, 326 00 Černice	378 036 861	https://umo8.pízen.eu
Pízeň ÚMO 9	Chotikovská 72/14, 318 00 Mařesice	378 036 882	https://umo9.pízen.eu
Pízeň ÚMO 10	K Sinoru 62/51, 301 00 Lhota	378 036 893	https://umo10.pízen.eu
Přeštice	Husova 465, 334 01 Přeštice	377 332 530	www.prestice-mesto.cz
Rokycany	Masarykovo náměstí 1, 337 01 Rokycany	371 706 260	www.rokycany.cz
Stod	Sokolská 566, 333 01 Stod	379 209 440	www.mestostod.cz
Stříbro	Masarykovo náměstí 63, 34901 Stříbro	374 801 170	www.mustribro.cz
Sušice	Náměstí Svobody 138, 342 01 Sušice	376 540 190	www.mususice.cz
Tachov	T. G. Masaryka 1326, 347 01 Tachov	374 774 200	http://www.tachov-mesto.cz/index.php

Příloha D - Bibliografické údaje

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Bc. Karolina Šafaříková, DiS.

Studijní program: Speciální pedagogika (B7506)

Studijní obor: B SPPG (7506R002)

Název práce: Postavení sociálního pracovníka v České republice

Rok: 2019

Počet stran textu bez příloh: 65

Celkový počet stran příloh: 8

Počet titulů české literatury a pramenů: 39

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 2

Počet internetových zdrojů: 6

Vedoucí práce: doc. PaedDr. Eva Šotolová, Ph.D.

